

Молода Україна

журнал українськот демократичнот молоді

РІК ВИДАННЯ XV

ВЕРЕСЕНЬ — 1965 — SEPTEMBER

Ч. 127

ТОРОНТО

НЬЮ-ЙОРК

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
української Молоді

Голова ЦК: Є. Федоренко

Редакція Колегія в складі:

Я. Білінський, О. Валер, О. Коновал, М. Лебединський, Л. Ліщина, Л. Павлюк, П. Родак, О. Сандул.

Голов. редактор: М. ГАВРИШ

Адміністратор: В. ПАВЛЮК.

Статті, підписані прізвищем або ініціалами автора, не заважають відповідати поглядам редакції.

Умови передплати:

12 чисел (один рік) \$4.00

24 числа (два роки) \$7.50

Ціна окремого числа 40 центів

MOLODA UKRAINA

(Young Ukraine).

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee of the Ukrainian Democratic Youth Association.

(In USA — Association of American Youth of Ukrainian Descent)
President: E. FEDORENKO

Все листування і передплату
шліть на адресу:

MOLODA UKRAINA,
Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Аргентині:

"Rada"
Av. J. M. Campos 556,
San Andres, F. C. Mitre
(Bs. As.), Argentina.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England.

У Франції:

Mr. N. Grouchetsky,
33, Rue Roque de Fillol,
Puteaux, Seine, — France
K-to: Paris CC 11.087.11

В ЦЮОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Поезії — В. Коротич, В. Сосюра, В. Симоненко, І. Калинець, М. Сом, П. Степ, В. Гуртовенко, Л. Ромен, Леонід Ліщина — Слово до молоді. Сергій Голубенко — Український баталіст. Т. Хохітва — Козак-священик Агапій Гончаренко. М. Заценко — Красива. Головна Управа ОДУМ-у США. В. Брейнголст — Мистецтво бути батьком. А. Галан — Жива минувшина. З Одумівського життя і праці. Різне.

ПРИВІТ ВІД МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ КАНАДИ ПОЛ МАРТИНА.

Мені прикро, що я не можу бути присутнім на святкуванні 15-ої річниці Об'єднання Демократичної Української Молоді. Проте я щасливий, що маю нагоду вислати привіт і найкращі побажання членам Вашого Об'єднання. Українці канадійського походження зробили великий і цінний вклад в розвиток нашого канадійського суспільства, і це добре, що молодь, згуртована у Вашому Об'єднанні плекає багату спадщину української культури і горда з мужніх зусиль, які український народ приклав у минулому, щоб здобути волю і демократичний устрій.

В час, коли ці принципи відкинуті або загрожені в різних країнах, це є важливіше, ніж будьколи, щоб канадійці виявили себе добрими громадянами і сприяли розвитку демократичних принципів.

Бажаю дальших успіхів у праці Вашого Об'єднання

Пол Мартін

ВІТАННЯ ВІД ЧЛЕНА ОНТАРІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ А. Е. ТОМПСОНА.

З нагоди святкування 15-ліття Об'єднання Демократичної Української Молоді шлю вітання всім тим, що зібралися відсвяткувати цю важливу подію.

Ваше Об'єднання зберігає українські традиції і культуру, збагачуючи цим наш канадійський спосіб життя.

Бажаю найкращих успіхів у Вашій праці.

Щиро ваш

А. Е. Томпсон

ФІЛІЯ ОДУМ-у В ЧІКАГО

влаштовує

В СУБОТОУ 9-го ЖОВТНЯ 1965 РОКУ

ОСІННЮ ОДУМІВСЬКУ ЗАБАВУ

В ЗАЛІ КАТЕДРИ СВ. ВОЛОДИМИРА

при Кортез і Оклей вулицях

Гратиме найкраща українська оркестра Чікаго —
ВОЛОДИМИРА ЧИЖИКА

Початок о 9-ій годині вечора.

ВСІХ ЗАПРОШУЄМО!

На обкладинці: Сонячні грони Криму

IЗ ЗБІРКИ “ТЕЧІЯ”

ВІРШІ ПРО НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

I

Його ліпили з чорної землі
Та з глини жовтої
І з дерева різьбили.
Його інкрустували із соломи.
То був Шевченко...
Тут не можна — пензлем,
Потрібно тут — руками,
Щоб на дотик
Відчути його риси,
Тут потрібно
Йому до скроні пальці притулити,
Щоб пальці стали дужчими.
А потім
Це буде твій Шевченко.
Але пальці,
Які йому до вилиць дотикались,
Ніколи не забрудняться брехнею.
...Шевченки, з міді куті,
І Шевченки
З соломи,
Дерева
Та з канівської глини, —
Скільком ви душі й руки освятили?!

Його обличчя всюди —
В кожнім дубі,
В кожній грудці глею,
В кожній скелі.
Лиш треба його видобути звідти
Руками чистими...

II

Він квітку виростив,
Якої не буває.
Вона зросла з померлої зорі.
Він віз у переповненім трамваї
Жовтогарячу квітку власних мрій.
Штовхалися кондуктори дебелі.
Дзвонили рейки
Власний заповіт.
А квітка у старенькому портфелі
Пелюстками обмащувала світ.
Світ жив.
Світ біг.
У світ, що був навколо,

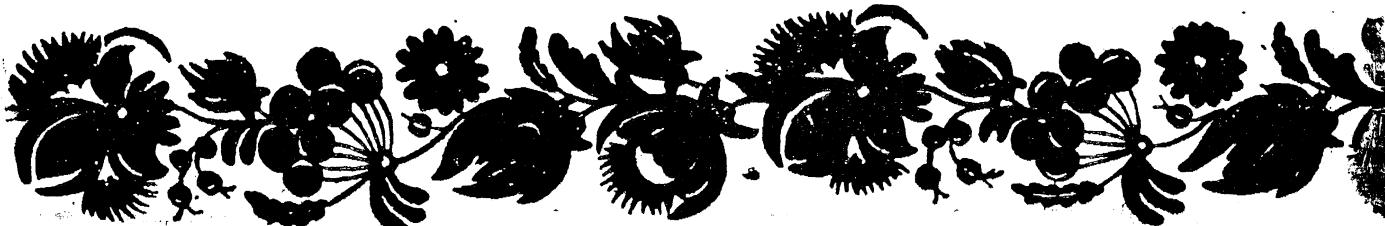
Прийшов іще один шматок тепла.
Руда зоря,
Зоря неохолола
На шмат паперу
Квіткою лягла.

III

Сидить кобзар на канівській землі,
І сива чайка
Понад ним кигиче.
У кобзаря — розкішний срібний чуб
І срібні вуса.
Слово, кажуть — срібло...
Митці творять пісні,
Їх беручи руками межи струн
Душі своєї
Чи бандури, може.
На струнах скель старий Дніпро гуркоче.
А що, подумав я,
Коли б поетів
Пускали межи люди просто так —
Ходи, читай —
Можливо, нагодують,
А може,
І влаштують начувати.
А ні — зміни професію
Чи навіть
Помри від голоду, якщо ти надто впертий,
Чи вельми їх лишилося б —
Поетів,
Старих, як той кобзар?

ТЕЧІЯ

Це писано
Було.
І все ж — не можу.
Я радий край Десни лишать сліди.
І знову я думки свої тривожу
Зеленою байдужістю води.
Крізь очі у думки гряде мої
Спокійна переконаність природи,
Ясна цілеспрямованість її
...Десна в Дніпро несе зелені води.

Володимир СОСЮРА

**

Дніпро, рибалки, вечір і човни...
 Як пахнуть сном осінні довгі трави!
 І тонко місяць з неба вишни
 проміння шле на баржі, пароплави.

Він срібним пальцем і твого чола
 торкнувся тихо, заглядає в очі,
 Мов у зіницях, де вогонь і мла,
 він потонуть, як мое серце, хоче.

Повиснув міст над дзеркалом води,
 і береги залізні стисли пута.
 Своє ми щастя принесли сюди,
 щоб в тиші під крилом його побути.

Там за горою маревом огні,
 і серце міста в грудях б'ється дзвінко...
 А біля скроні, милої мені,
 цілус місяць сиву волосинку.

"Україна", 1964

I. КАЛИНЕЦЬ

ВІТРАЖІ

Упали з аркових щілин
 на мої очі, руки, плечі
 мільйони сонць,
 оправлених в щільник
 з квадратів, сегментів, трапецій.
 Мільйони сонць —
 від радісно палких,
 жовтогарячих і червоних
 до лагідних,
 до блідоголубих,
 до ніжної прозорости півтонів.
 I в синтезі мозаїки їх барв
 i ліній легких і величних
 я упізнає,
 я в себеувібрав
 святі від ясності обличчя.
 I сам від того ніби скло
 розпавсь прозорим і барвистим
 рясним незліченим числом
 маленьких та яскравих зблисків.
 На церкву в Ольжиній руці,
 на Володимирові персти,
 на книги мудrosti ченців
 зеленогорбого Печерська.
 I вже палав, як самоцвіт,
 Я у Даниловій короні,
 на Наливайковім лиці
 Запікся чорний згусток крові
 Я був усім на всіх і вся:
 величчям, вірою і болем...
 Я вийшов з церкви —
 і засяв
 тисячолітнім ореолом.

"Ранок", 1965

Василь СИМОНЕНКО

**

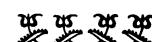
Є тисячі доріг, мільйон вузьких стежинок,
 Є тисячі ланів, але один лиши мій.
 I що мені робить, коли малий зажинок
 Судилося почати на ниві нерясній?

Чи викинути серп і йти байдикувати,
 Чи долю проклясти за лютий недорід
 I до сусід пристать наймитувати
 За пару постолів і шкварку на обід?

Ta мушу я іти на рідне поле босим,
 I мучити себе й ледачого серпа,
 I падати з утоми на покоси,
 I спати, обнявши власного снопа.

Bo нива ця — моя! Тут я почну зажинок,
 Bo кращий урожай не жде мене ніде,
 Bo тисяча доріг, мільйон вузьких стежинок
 Мене на ниву батьківську веде...

"Зміна", 1963

Микола СОМ

ГАЙНЕМ У ГАЙ

Гайнем у гай!
 Забудемо про місто,
 Воно без нас не дінеться ніде.
 Гайнем у гай!
 Там є пеньок, мов крісло,
 Столітній дуб і лисеня руде.

Там буде свято. Приймуть нас охоче,
 Сороки вдягнуть сорок сорочок,
 Розбудять гай і гордо застrekочуть,
 Берези й клени підуть у танок.

Поважний дуб у шкарубці долоні
 Заплеще радо... Тъохне соловей!
 Там на пеньку ти сядеш, як на троні,
 В моїм раю без вікон, без дверей.

Це все твоє... На тихому осонні
 Запахне терпко тепла сіножаті.
 На землю вперше ступиш ти босоніж,
 Відмовлюсь вперше вірші я читати.

Іди!
 Не бійся!
 Ось мої палати:
 I гай, i луг, а там село мое.
 В такім багатстві досі не жила ти,
 Та й це не все —
 Ще в мене серце є!...

"Зміна", 1964

Л. ЛІЩИНА

СЛОВО ДО МОЛОДІ

(ПРОМОВА НА ЮВІЛЕЙНІЙ ЗУСТРІЧІ ОДУМ-У)

Українська Молоде!

Минає 22 роки з того часу, як сотні тисяч людей залишали рідні села і міста на Україні і нескінченними валками їхали на захід.

Робили це вони під гуркіт гармат і тріскотіння кулеметів. Робили з болем у душі і з надією, що від'їжджають не надовго, що вони... скоро повернуться. Їхали в дощ і сніг. Вози грузли в болоті, німці відбирали коней, а большевики обстрілювали з літаків. Губилися рідні, лунало ридання.

Покидаючи Україну вони брали з собою жменю чорної землі, зав'язували її у вузлика.

До Третього Райху вони їхати не хотіли, бо той, хто обіцяв бути визволителем, насправді виявився нахабним і жорстоким окупантом, але й залишилися не могли, бо другий окупант, що повертається на Україну, також був кривавий... І на всіх, хто без нього вільно заговорив, — чекала кара.

Їхали на захід, а між собою говорили: "Дасть Бог німців розіб'ють, може залишимось в живих та хоч розкажемо чужинцям про оту погань — большевизм".

Ті люди, дорога молоде, були ваші батьки і матері. То були ваші рідні.

Багато сталося змін з того часу. Впала гітлерівська Німеччина, впали тоталітарні Італія і Японія. Зчезло чимало диктаторів. Пробудилися Африка й Азія. Там постав цілий ряд нових незалежних держав. Та ворог, що в 18-20 роках повалив молоду Українську Державу, поневолює наш народ і далі. Терором і підступом, замасковано й відкрито, він намагається на загарбаних ним землях винищити все неросійське. Українську молодь вивозить туди, де української мови не чути; бібліотеки з українськими історичними архівами палить; а українські книжки зводить до нечувано низьких тиражів.

Він постановив собі вбити дух всіх немосковських народів в Советському Союзі — зобов'язався знищити їхню мову.

Західні держави не досить знали свого союзника в останній світовій війні, і лише корейська війна, мадярська революція, берлінський мур, союзецькі ракети на Кубі і багато інших союзницьких затій допомогли їм вивчити і зрозуміти його.

Але й досі ще не всі його знають; ще є такі, що хочуть за всяку ціну робити бізнес. І щойно комуністи під внутрішнім чи зовнішнім тиском попустять, тільки їхня лайка трохи притихне, як знаходяться Ліппманн і Расели, що кричать: "Ми вам казали, що комуністи добрі, але ви їх не розумієте!"

Але російський імперіалізм, який прикривається

ся комунізмом, сьогодні розчахнутий, розчахнувся сам. І світ дурити стає йому щодалі тяжче.

Багато з тих людей, що в тривожні 43 і 44 роках їхали з України на скрипучих возах і гарбах з шпичастими люшнями, сьогодні в Америці їздять блискучими автомобілями. Замість віжок і батога вони тримають в руках кермо потужної машини.

Чи вони, ті люди, виконують завдання дане їм самим Богом? Чи допомагають своєму народові? Чи розповідають світові про варвара-поневолювача? Ти, молоде, знаєш це краще ніж я, бо ліпше знаєш батьків своїх. Я думаю, вони виконують. Виконують, як уміють і можуть. Роблять, що є в їхніх силах. Разом з українською попередньою еміграцією, яка мозольною працею і непохитною чесністю здобула признання і почесне місце для всіх українців на цій новій землі, ваші батьки здобули добрих і відомих приятелів між чужинцями. Вони видали цінні книжки про Україну різними мовами, побудували і гідно відкрили пам'ятники Шевченкові у Вашингтоні і Вінніпезі. Завдяки їм світ про Україну знає тепер в багато разів більше, ніж будь-коли.

День Української Незалежності сьогодні відзначають у Вашингтоні й інших столицях західного світу. Про недолю України говорять в Об'єднаних Націях, і моляться за її волю в американському Конгресі.

Є, правда, й такі люди, що забули своїх братів і потонули в розкошах, а їхні діти, якщо є тут, мови моєї не розуміють. І асиміляція відригає їхні душі від нас, відригає послідовно, відригає безповоротно. І за це відповідають їхні батьки. Коротка в тих людей пам'ять, і щасливими вони навряд чи будуть.

Якими ж ви, діти отих батьків, що вміють жити в достатку і не забувати про горе інших, маєте бути і які ваші обов'язки? Як вам жити на цім світі? В світі, де, поруч взірцевих демократичних країн, існують імперії з колгоспною кріпаччиною. Де, поруч вільних держав з населенням в один мільйон, існує імперія, в якій розпerezаний російський шовінізм сягає по душу українського п'ятидесятимільйонового народу: сягає по його мову. І робить це на очах цілого світу. Робить це в той час, коли людство простягає руку у всесвіт.

Насамперед, дорогі мої, будьте чесні. Будьте чесні з батьками, чесні з приятелями і чесні самі з собою. Чесним бути не легко. Щоб бути чесним і справедливим, треба над собою працювати, бо збитися з правдивої дороги не тяжко. А з людиною, яка зіб'ється, чи її зіб'ють, з людиною, яка має покалічену душу і совість, працювати тяжко. Не бійтесь правди, вона з вами. Живіть

Промовляє член ГУ ОДУМ-у Л. Ліщина

так, щоб кожної хвилини ви могли заглянути глибоко-преглибоко у душу свою й не соромитись себе. Живіть так, щоб на схилі життя ви могли з душевним спокоєм сказати слова великого Шевченка:

Ми просто йшли; у нас нема
Зерна неправди за собою.

Вчіться, друзі мої! Ваші батьки, як і діти перших українських поселенців, цього робити не могли. А Україні вчених і розумних людей треба. Україні треба, щоб ви про неї говорили до всіх народів, говорили переконливо, справедливо, розумно. Україна потребує більше Багряних, потребує більше Старчевських, Мандзюків, Юзиковів, потребує Шевельових, Молодожанинів. I ваші батьки надіються, що ви ними будете.

Україна вас потребує. Потребує, як мати в горі потребує слова синівського, його поради й допомоги. Потребує. Це правда. Але, якщо ви не хочете своє життя провести в плесі пересічності, якщо хочете виплисти на чисті і просторі води, якщо хочете бути повноцінними людьми, ви також потребуєте України. Так, як мистець не може створити безсмертний твір без ідеї, ви не зможете довершити чогось великого без України. Сильне дерево тоді, коли пустить коріння глибоко. Щоб не шкандибати все життя з тавром меншевартою, щоб не гнути ший перед чужими, знайте чому ми всі тут. Знайте, як жили і що робили ваші батьки і ваші діди. Допомагайте їм у їхній праці, продовжуйте її. Інакше вас мучитиме сумління, що в скрутну хвилину ви відчурались народу, який породив вас. Можливості у вас велиki. Майже необмежені. Використовуйте

їх. Навчайтесь у високих школах. Ідіть в університети. Пробивайтесь на почесні і впливові посади в політиці, науці, мистецтві, промисловості. Але Україну не забувайте. Знайте і пам'ятайте мову материнську. Беріть участь в студентських гуртках, де вчитесь, але будьте також членами українських молодечих організацій.

Багато з вас належить до ОДУМ-у і сьогодні ми святкуємо наш 15-тилітній ювілей. Ми зробили чимало. Наші лави вже дали вартісних людей, які займають відповідальні становища на праці своїй та беруть активну участь в громадському житті. Наші лави дали людей, які написали наукові книжки про Україну. Ми видали 125 чисел журналу "Молода Україна". Є регулярні сторінки одумівця і в часописах, маємо свою оселю в США, маємо ансамбль бандуристів, струнні оркестри, хори, танцювальні групи, тощо. Відбуваються табори Юн ОДУМ-у. Наші зустрічі величаві. Їх згадують добрым словом, на них чекають. Працюйте далі. Ваша праця благородна, свята. Продовжуйте її, мої друзі. Нехай ніхто, ніякі бітніки з хирявим мозком вас не розрадять. Ростіть! Сягайте вершин!

Молодь, що належить до інших українських молодечих організацій, ми вітаємо. Нам приємно вас бачити.

Молодь, що ще нікуди не належить, я закликаю познайомитися з ОДУМ-ом. Ви знайдете там хороших і розумних хлопців та дівчат. А що є ліпше на світі, ніж поговорити і попрацювати з хорошиою і розумною людиною?

Не подобається ОДУМ, познайомтесь з Сумком, Пластом, Сумом та іншими молодечими організаціями. Виберіть якусь і ставайте до праці. Не ходіть самопасом. Хай голови ваші будуть високо піднесені між чужинцями. Розповідайте їм про відважних князів наших, про те, як безстрашні козаки на байдаках по Чорному морю на турка ходили, про світлі Визвольні Змагання війська УНР, про славні бої УПА та боротьбу українського підпілля.

Розповідайте про науковців наших, про Грушевського, Богомольця, Бардаха, Лисенка. Розкажіть про Миклуху Маклая.

Не ставайте рабом свого фаху. Не продавайтесь за гроші чи ордени. Збережіть гідність свою і до останнього свого дня залишіться людиною. Будьте людиною, що вміє сміятись і вміє плакати, людиною, що розуміє інших і розуміє себе, людиною, що живе, а не існує.

Слідкуйте за вашими ровесниками на Україні, за молодими письменниками, мистцями, науковцями. Любіть їх не тільки мертвими, любіть їх живими.

I вірте, вірте понад усе, мої друзі, що наближається той час, коли в огні й бурі національного відродження на Україні зникне все брудне, а залишиться чисте, святе.

Хай вашим загірним сяйвом, вашим опромінюючим дорожкозам будуть слова м'ятечного Василя Симоненка:

Народ мій є. Народ мій завжди буде.
Ніхто не перекреслить мій народ!

УКРАЇНСЬКИЙ БАТАЛІСТ

Героїчна доба Козаччини з її відважними походами й подвигами, здивувала ввесь світ і була увічнена в різних видах нашого мистецтва. Її оспівано в козацьких піснях і думах. Про неї згадував батько нової української літератури Іван Котляревський, а за ним Маркіян Шашкевич, Левко Боровиковський та Амвросій Метлинський. Нею захоплювався Гоголь. Тарас Шевченко присвятив їй свої ранні поеми та повертається до неї протягом цілого життя. З нашого минулого черпали теми для своїх творів Пантелеймон Куліш, Степан Руданський, Марко Вовчок, Сидір Воробкевич, Адріян Кащенко, Андрій Чайківський, Петро Панч, Іван Ле, Наталя Рибак. В драматургії козаччину оспіували Михайло Старицький, Марко Кропивницький, Іван Тобілевич, Людмила Старицька-Черняхівська, Спиридон Черкасенко, в операх — Микола Лисенко, Денис Січинський, Анатоль Вахнянин, Борис Яновський, Кость Данькевич. В образотворчому мистецтві Ілля Рєпін, Микола Іvasюк, Осип Курилас та інші численні артисти-малярі віддали шану славному козацькому минулому, присвячуячи йому свої твори. В недавньому часі з найбільшою посвятою віддалися зображеню цього величного періоду української історії та відтворенню його в численних полотнах Сергій Васильківський і Микола Самокиш. Обидва палкі шанувальники запорізької старовини, обидва прекрасні знавці типових людей часів нашої другої державності, тогочасного життя, побуту, одягу, зброї, вони звеличали ту героїчну добу і відтворили її яскраво, образно, динамічно.

Особливої уваги заслуговує видатний український мистець-баталіст Микола Самокиш. Українське мистецтво, яке він злагатив своїми понад шістьма тисячами батальних, історичних, побутових і мисливських образів, має чим похвалитися. Іншого баталіста, який залишив би стільки творів цього жанру, не знає світове мистецтво.

Народжений в 1860 році в Ніжині, Микола Самокиш ще гімназистом захоплювався малюванням вояків, походів і битв, а в 1879 році вступив до Петербурзької Академії Мистецтв, в якій перед 40 роками вчився Шевченко. В Академії розкрився блискучий талант обдарованого студента в ділянці військової тематики. В 1884 році його, намальовану за конкурсною програмою, картину, "Епізод з битви при Малому Ярославці в 1812 році" відзначено малою золотою медалею, а роком пізніше за твір "Російська кіннота, що повертається після атаки на ворога в 1812 році" він дістає велику золоту медалю. Після блискучого закінчення Академії, як її стипендіят, Самокиш у 1885-1888 роках удосконалює свою мальарську техніку в Парижі. Він вчиться в одного з найкращих мистецтв-баталістів Франції Едуарда

Жана Батиста Детайлля. Відповідно оцінивши талант свого учня і його захоплення військовою тематикою, Детайлль вчить його дотримувати не лише фотографічної точності в передаванні на полотні бойових епізодів, але вкладати в картину ідею, яка викликала б у глядачів певні почуття і ставлення до зображуваних героїв та подій. Дотримуючись такої засади створював він і свої полотна з Франко-Прусської війни, зокрема "Переможці-грабіжники", в якому розкрив сваволю і знущання пруських завойовників над беззахисним мирним французьким населенням. Нauка Детайлля помогла Самокишу зображенувати військові події на його поневоленій батьківщині.

Злагачений набутим досвідом, Самокиши у 1888 році повертається з Франції. Того самого року відвідує Росію і його вчитель і, перебуваючи там, малює картину "Козаки в поході". Імовільно, що цю тему підказав йому його талановитий учень.

Тифліський музей замовляє Самокишу низку картин, і мистець двічі їде на Кавказ для збирання потрібних матеріалів. Для різних ілюстрованих видань він виконує велику кількість мальонків, головно пером, працює також у ділянці аквафортої гравюри, зображенуочи побутові сцени з життя вояків і селян.

У 1890 році Академія Мистецтв надає Самокишу звання академіка. 1894 року він розпочинає педагогічну діяльність та працює з визначним майстром історичного малярства і знавцем історичного та народного одягу й орнаменту Сергієм Васильківським. Пам'ятником їхньої спільної праці був виданий у 1900 році альбом мальонків "З української старовини", для якого обидва мистці виготовили портрети історичних осіб та побутові типи різних верств українського населення козацьких часів. Кожна сторінка альбому містила багатокольоровий образ і віньєтку одного кольору. Самокиши дав до альбому портрет гетьмана Петра Коняшевича-Сагайдачного, а у віньєтці до нього — бій під Хотином, портрет воєводи Адама Киселя, а у віньєтці — хрестний хід братчиків з церкви-фортеці в Сутковичах на Волині. Дальші його праці в альбомі зображені гармаша часів Івана Мазепи, а у віньєтці до нього — козацькі гармати. Мистець намальував полковничих у її стилевому одязі, а у віньєтці — подорожні особи 18 століття в кареті, супроводжувані вершниками, далі селянина та у віньєтці — плугатаря з волами в козацькому зимовнику. Окремий аркуш показує поле слави, на якому лишився тільки влучений стрілою козацький кінь. Усі мальонки Самокиши виконав з великою любов'ю до рідного народу. Змальовані персонажі повні патосу і великої емоційної сили, в них розкрито мужню красу української людини.

М. Самокиш. Атака.

їнської вдачі і могутню силу та відвагу запорізьких лицарів.

В 1902-1908 роках разом з Васильківським Самокиши розмалював стіни в будинку Полтавського Земства і здійснив навіяний козацьким епосом величавий твір "Дума про трьох братів". 1912 року він здобуває звання професора і стає керівником батальної майстерні Петербурзької Академії Мистецтв, де перебуває до 1917 року.

Маючи можливість побувати на фронтах японської та першої світової війни, Самокиши безпосередньо спостерігав і вивчав вояцьке життя та воєнні події, робив безліч малюнків і шкіців, у висліді чого вийшов його альбом "З щоденника мистця" про японську війну та численні малюнки про першу світову війну, вміщені по різних періодичних виданнях. Окремі свої праці він присвятів подіям громадянської війни на Україні.

В дальших роках мистець зосереджує головну увагу на українській воєнній тематиці і створює свої шедеври, створені за традиціями українського національного мистецтва та овіяні патріотичним патосом, які живо й емоційно розкривали драматизм воєнно-історичних подій.

У 1929 році він здійснює монументальний твір "В'їзд Богдана Хмельницького до Києва", яким започатковує цикл своїх картин про добу Богдана Хмельницького. Цей твір, поруч із загальнновідомим образом мистця Івасюка, що змальовував ту саму подію, пройнятий патріотичним піднесенням, розкривав велич гетьмана-переможця, що після стількох воєнних успіхів урочисто

в'їхав до тріумфуючої столиці визволеної батьківщини.

В 1930 році Самокиши закінчує другий мистецький твір з того самого циклу — "Жовті Води". На полотні яскраво-динамічно розкрито велич блискучої перемоги. Мистець зображує нищівний удар козаків по ворогові. На баских конях, зі списами в руках мчать запорожці, розкидаючи поляків і змітаючи все на своєму шляху. Серед ворогів замішання, паніка.

В 1934 році з'являється ще один хвилюючо-драматичний твір з того ж циклу — "Бій Максима Кривоноса з Яремою Вишневецьким". На полотні розгорнуто динаміку гарячого бою між козацькою і польською кіннотою. На першому пляні в нестримному русі мчить на коні один з геройів визвольної війни Максим Кривоніс. Він наздоганяє втікаючого Ярему Вишневецького і вже замахнувся шаблею. Патос перемоги, свідомість справедливості всенародних змагань проти довголітнього польського поневолення, рішучість боротися до кінця, впевненість успіху проймають образ.

Такими ж патріотичними ідеями пройняті Самокишеві батальні твори Мазепинського циклу. На картині "Бій під Царичанкою 1709 року" показана галопуюча героїчна козацька кіннота. Інший твір "Руйнування Батурина Меньшиковим" показує трагічний кінець героїчної оборони Батурина, коли гетьманська столиця зрадою опинилася у руках ворога. Кривава розправа москалів з мирним населенням на тлі руїн і пожежі викриває страхітливі злочини північних завойов-

ників, їхній вандалізм і хижацтво, кличе до помсти. І знову картина "Кость Гордієнко нищить драгунів Кемпеля", показує героїчний військовий епізод часів визвольної війни гетьмана Мазепи, змальовуючи славних запорізьких лицарів, що під проводом свого кошового отамана Костя Гордієнка перемагають москалів. Усі ці батальні сцени з участю великої кількості персонажів розкриті яскраво, з великою експресією і майстерно виконані композиційно. Козацьке лицарство зображене відважними вояками, які з могутнім поривом змагаються проти ворога.

Ставши в 1936 році професором Харківського мистецького інституту, Самокиш перебуває там до початку останньої війни. Він виховав багато талановитої молоді. Серед його учнів був згодом відомий артист-маляр К. Трохименко. За свою творчість Самокиш не раз діставав відзнаки і премії. Помер мистець 18 січня 1944 року.

Творчість Самокиша пройнята великою любов'ю до свого народу, до геройчного минулого України, яке він увічнював і возвеличував. Пройняті ідеєю патріотизму і патосом його твори, присвячені подвигам козаків і народу у визвольних війнах доби Богдана Хмельницького та Івана Мазепи. У своїй творчості мистець розглядав народ як вирішальну силу історії, показував його героїзм і мужність, його непохитну віру в перемогу і світле майбутнє батьківщини. У своїх творах мистець виразно підкреслив справжній народний характер визвольних війн, нерозривну єдність козаків з народом у хвилюючо-драматичних моментах нашої історії. Він показав напруження всіх духових і фізичних сил цілої нації, коли особливо яскраво виявлялися патріотизм, любов до батьківщини, ненависть до ворога і незламна воля до боротьби та перемоги.

Василь СИМОНЕНКО

МАЛЕНЬКІ СОНЦЯ

*Минула ніч, і сонце білогриве
Несе на торсі огненному день,
І блискітки, швидкі і метушливи
Стрибають на асфальті де-не-де.*

*Мовчать каштани, стомлені і мляви,
Та ось під них, у царство тишини,
Ввірвалися чорняви і біляви,
Блакитноокі дочки і сини.*

*I вже каштанам ніколи дрімати,
I сонце не надивиться згори
На їх носи, рум'яні і кирпаті,
На витівки та ігри дітвори.*

*I небо теплотою глибиніє,
I радість наливається в серця —
Сміються, бігають, пустують, мріють
Малесенькі, замурзані сонця.*

"Зміна", 1963

КОЗАК-СВЯЩЕНИК

АГАПІЙ ГОНЧАРЕНКО

Відомості про перших українців, які поселилися на американській землі, губляться десь у початку другої половини минулого століття. Одним з тих перших українців, який залишив по собі сліди, є "козак-священик", як він сам себе називав, Агапій Гончаренко.

Народився він у селі Кривиці на Київщині 19-го серпня 1832 року. Хресне ім'я його було Андрій, але ставши ченцем, він вибрав собі ім'я Агапій. Батько його був священиком, і тому він міг учитися, а після закінчення науки став ченцем Київо-Печерської Лаври. Митрополитом Київським був у той час Філарет, який, помітивши непересічний розум і здібності ченця Агапія, призначив його своїм секретарем. Переїдаючи на посаді Митрополичого секретаря, чернець Агапій добре приглянувся до ладу Російської Церкви й зрозумів, що той лад є для нього чужий і, що він, чернець Агапій, мусить твердо стояти на своєму українському ґрунті, служити своєму українському народові.

Та довго йому на цій посаді не довелося бути, бо року 1857-го Митрополит Філарет посилає його до Греції до посолської церкви в Атенах. Тут А. Гончаренко вивчає грецьку мову та ще мови деяких східніх народів, як от турецьку та арабську.

В той час в Англії видавалися газети російською мовою — "Полярная звезда" та "Колокол", які гостро осуджували тодішній російський царський лад і Гончаренко, як противник того ладу, почав листуватися з видавцями тих газет. Одного з його листів перехопили російські шпигуни, які вже й тоді нишпорили по всіх закутках чужих країн. В наслідок цього Гончаренко було заарештовано в Атенах, щоб відслати його до Росії. Але це урядовим агентам не вдалося, бо друзі Гончаренка викрали його з поліції й допомогли йому вийти до Англії. Це було в лютому 1860-го року.

З цього часу починається його п'ятирічне мандрування по світу, бо в Англії (в Лондоні) він пробув лише півтора року, де навчився англійської мови, а потім поїхав до Туреччини, а звідтам на гору Афон, де в монастирі зустрівся зі своїм рідним дядьком, теж ченцем. Довго перебувати на Афоні Гончаренко не міг, бо там стало нишпорили російські шпигуни, тому він на короткий час поїхав до Єрусалиму, звідти до Єгипту й знову повернувся до Атен (Греція), звідки року 1865-го й виїхав до Америки (Бостон). Лише тут знайшов спокій і був недосяжний для російських шпигунів.

В Америці Агапій Гончаренко правив у грецьких церквах, (бо українців тоді ще в Америці майже не було) та навчав чужинців грецької мови. По деякому часі Біблійне Товариство запропонувало його як помічника у виданні Біблії арабською мовою, яку він добре знат.

По приїзді до Америки А. Гончаренко одружився з Альбіною Цітті, італійського походження, яку навчив української мови.

Якраз у цей час уряд Америки купив від Росії Аляску, й треба було посередника між американським урядом та росіянами, які жили на Алясці й не знали англійської мови. Хтось мусів би пояснити росіянам американську Конституцію та американський вільний спосіб життя. В цій справі американський уряд звернувся до Гончаренка, і той погодився. Він поселився в Сан-Франціско та купив друкарню, в якій почав видавати газету "Аляска Геральд", половину англійською, а половину російською мовами. Російській частині газети, де поміщав і українські статті, дав заголовок "Свобода".

Коли А. Гончаренко почав старіти й сили стала покидати його, він продав друкарню і купив собі клаптик землі з ліском та потічком, аби спокійно дожити свого віку серед природи, яка б хоч дечим нагадувала йому про давно втрачену рідну землю.

На той час до Америки та Канади вже прибуло чимало українців, які, довідавшись про Гончаренка від місцевих людей, охоче почали відвідувати його на "хуторі", як він сам казав, де він дуже радо приймав їх.

Про одні з таких відвідин у 1910-ому році розповідає п-і Текля Денис:

"...Підійшовши ближче до його садиби, ми помітили в паркані фіртку, а над нею вгорі напис: "Україна". В мене серце так і забилося в грудях: "Боже мій, кажу, Україна в Каліфорнії, а в Україні — москалі..."

Входимо через фіртку, бачимо хатку, а над самими дверима напис синьожовтими літерами: "Свобода". Від зворушення мені в очах стали сльози. Нас привітав пес Брисько, а потім вийшов з хати старий чоловік, середнього росту з ціпком у руці та в козацькій шапці. На його похилені плечі спадало сріблистє волосся, наче перлустки відцвілого дерева. Його глибоко-запалі очі виявляли велику доброту. З-під сивих вусів добродушно всміхалися при розмові поморщені уста. Дивлячись на цього смиренного старця, мені зробилося невимовно боляче: "Господи, чому така неправда? Чому найкращі сини України розпорощені по закутках чужих земель, а на своїй рідній — годуються зайди?!"

Ми розмовляли надворі під деревом. Дружина його поставила чай на столику, а він наливав склянки й ставив перед нами. Коли вже все було готове, він сказав: "Ну, тепер, за нашим українським звичаєм, помолимося перед трапезою". Ми встали, підвівся й Гончаренко, зняв свою козацьку шапку, й вітер розвіяв його сиве волосся. Коли ми молилися, я глянула на нього: він стояв спершись на ціпок, його вуста прооказували

молитву, а по обличчю стікали на сиву бороду дві великі перлинини-слізози. Він змахнув їх полою своєї сукмани.

"Земляки мої, — звернувся він до нас. — Вибачте за розчulenість, але цей момент я перебув з вами в Україні".

Після чаю повів нас до городу, показати своє господарство. Перед хатою росла велика сосна, яку він сам посадив. Потім привів нас під вишню й сказав: "Це наша українська вишня. Тут таких немає! Це емігрантка, як і ми з вами". Потім ми прийшли до потоку. "Тут моя святыня, — пояснив він, показуючи ціпком на кам'яну печеру, над входом до якої виднівся образ Матері Божої й хрест. — Тут я вінчаю молодих, хрещу діточок і хвалю Всевишнього".

На скелі було вирізбано декілька імен тих, хто відвідував цю його скромну "обитель". Між ними ім'я Верещагіна — славного російського мальяра, який, перебуваючи в Сан-Франціско, часто відвідував Гончаренка.

Після цієї першої візити я відвідувала Гончаренка частіше. В розмовах з ним я переживала минувшину, відчувала близькість давнинулих історичних подій. Він особисто знав Драгоманова. З Шевченком разом був на весіллі в Куліша. "Стояв під стіною, — казав він посміхаючись, — і дивився, як Шевченко танцював, бо він був уже вусатим парубком, а я лише хlopчаком".

Коли почалася перша світова війна, Гончаренко мав великі надії на сповнення свого бажання. "Тепер таки не вмру, — говорив він, — а дочекаюся, коли народ мій буде вільний". Він мав надії, що ця війна розвалить російську тюрму народів і на її руїнах постане вільна самостійна Україна. Та не судилося йому цього дочекатися — він помер 7-го травня 1916-го року, за два роки до проголошення незалежності України.

Гурток українців з Сан-Франціско поховав його поруч з його дружиною Альвіною, яка не набагато випередила його в дорозі до вічного спочинку".

Таким був Агапій Гончаренко. Він був силою відріваний від свого народу, від своєї землі, але залишився назавжди сином України й християнином, або, як він сам каже в своїх "Споминах", козаком-священиком. Він і серед чужого для нього оточення будував собі Україну. Його земля, його хата були для нього Україною.

Таких людей ми ніколи не повинні забувати, бо вони в найтрудніших обставинах пробивали собі шлях до життя, якими ми можемо похвалитися, сказавши: "Ось наші славні предки, а ми їхні нащадки".

За матеріялами календаря
"Рідна Нива", за 1958 р.

Павло СТЕП

Кожен не раз у житті помиляється,
Кожен по-своєму щастя кує,
Тільки один потім щиро покається,
Інший — ізнов за своє.

Микола ЗОЦЕНКО

КРАСИВА

Була та пора, коли від сонця уже не ховається. Воно не пече, не засліплює, а пестить, голубить. Кружляє, немов плаває в повітрі, кленове листя. Багряне, золоте, жовтогаряче — падає, падає...

Я сидів у саду над Дніпром. Син уже поназбирав повні кишені каштанів. Тепер збирає в картуз. "Навіщо йому оті каштани? — лініво крутиться думка. — Весною зморщені, сухі, некрасиві винесе кудись на смітник..."

Спокійно і тепло навколо. Заплющив очі, і сонце цілує в лоб, у губи. Я підставляю обличчя сонцю і завмираю. Чую, що вгомонився і син... Сидить тихо поруч. Мабуть, і картуз уже наповнений вщерть каштанами...

У небі сонце, поруч син, у серці радість.

— Отут, отут сядьмо, Валерію, і подивимось "тихое природыувяданье..."

— Мадам, уже падають листя...

Баритон і жіночий голос сміються. Я не розплющую очей, слухаю. Жіночий голос дуже знайомий. Кому він належить! Намагаюся згадати — й не можу...

— Я безумно люблю природу. Сонце...

— А чому ж ти газеткою відгородилася від нього?

— Воно сліпити очі... і тоді я тебе не бачу.

— Давай поїдемо завтра в ліс.

— В ліс? Не хочу.

— Чому, адже ти допіру казала, що безумно любиш природу?

— Природу люблю, а комарів, мух — б-р-р!..

— Які комарі, які мухи восени?

— Так жаби.

— Жаби уже сплять.

— І мені спати захотілося... — Сміються.

Знайомий, знайомий голос... Цікавість усе настирливіше турбує спокій. Нарешті вона легенько, ледь-ледь, примушує розплющити око і крізь вій глянути ліворуч.

Чорної замші босоніжка легенькою уздечкою в три-четири смужки щільно охопила маленьку з високим підйомом ногу... Немов окремий кадр на екрані, коли показують, що герой дивиться в біонокль, отак мое око вихопило цю красиву загнуздану ногу. Я граю далі в спокій і нерухомість. Нога в кадрі похитується вниз, угору, за-вмирає на мить і знову оживас.

— Які у тебе красиві ноги, — говорить баритон.

— Сприймати як комплімент?

— Ні, як правду.

Нога завмерла, а потім випала з кадру. Легенько стукає тонесенький закаблук об асфальт. У кадрі кружляє кленовий лист.

— Тату, ти спиш? — тихо запитує син. Я в нерухомому мовчанні. Він, не дочекавшись моєї відповіді, знову:

— Спиш? Ну, тоді я ще каштанів позбираю...

Посипалися з м'яким стуком на лаву білопузі каштани. Чую, що це з картуза. Потім із кишені приєдналися до них. Бідний мій капелюх! Як і минулого разу, ти будеш наповнений ущерть каштанами... Я, мабуть, усміхнуся, бо враз почулося:

— Ні, не спиш, не спиш, губи ворувається...

— Це твій тато? — зовсім близько знайомий жіночий голос.

— Мій...

— Він що — спить?

— Ні, каштани мої стереже...

Я розплющаю очі. Великі світло-сірі, з блакиттю, озера, оточені густим частоколом чорної туші вій. з усміхом дивляться на мене.

— Здрастуй, папа...

— Здрастуй Галино... Іванівно, — сказав я, підвівши.

— Знайомтесь. Мій товариш дитячих літ, а це мій...

— Чоловік? — вихопилось у мене.

— Ні, друг...

— Валерій Перегуда, — промовив високий брюнет з гарним худим обличчям.

— А ти зовсім не змінилася. Така ж красива і молода, — сказав я.

— А це твій син?

— Молодший.

— У тебе їх аж двоє?

— Ага, троє... лобурів. Оде Миколка, а вдома Олексій і трирічний Петрик.

— Ого... — тільки й промовила вона. А потім:

— Скільки це років ми не бачились?

— Може, п'ять, а може й сто...

Кленовий листок падає нам під ноги. Другий повагом опустився на пишне біляве волосся Галини і, загрузнувши ніжкою в ньому, схилився їй на чоло. Тонесенькими пальцями вона обережно зняла його.

— Який брудний, — кинула на землю. — Ну, ми пішли. Передавай синам привіт, — сказала вона і помахала нам з Миколкою маленькою ручкою в блідому сяєві рожевого манікюру.

Вони пішли вниз до алеї. Я дивився їм услід і думав: "Ідеш ти по вулиці, гордий спокій твоєї краси привертає увагу не тільки чоловіків. Навіть жінки задивляються на тебе, як сьогодні задивився я на твою ніжку в чорній замшовій босоніжці. Ти красива. Це визнають усі. Тобі всміхаються зустрічні..."

— Тату, ходімо збирати каштани, — тягне мене за руку Миколка.

Збираємо каштани, а з голови не йде Галина Іванівна. Я довго не міг її зрозуміти. Хоч і росли ми на одній вулиці і наші матері приятельювали — Галина була для мене загадкою. Чому вона розійшлася з чоловіком через півроку після

весілля? Чому й досі не вийшла заміж? Адже їй скоро сорок!

Але одна історія, яку повідала її мама, немов нитка, що збирає воєдино розсипані намистинки, зібрала докути усі факти, з'єднала їх логічно по послідовностю — і я розгадав посмішку сфінкса... Ale все по порядку.

Біленька, чепурненська Галина для мами стала сонцем, навколо якого зосередився світ її життя. Овдовівши, коли Галочці минув рік, вона боялася вийти заміж удруге.

— Він каже, що любить мене і Галочку. Ale мені якось боязко. Не може він мене так любити, як Іванко любив. Стане кривдити Галочку... Ні, не піду я ні за кого...

І не пішла.

Галина рано засвоїла, що вона вродлива. Найвродливіша у всій школі. Про це, крім мами, потурбувалися і фотограф газети, і завуч школи, який допоміг йому зібрати найгарніших дівчаток для фотоетюда "Весна".

Для мами було справжнім святом, коли Галочка принесла додому квітневий номер газети, де з першої сторінки привітно всміхалось її сонечко.

Ото тієї весни, коли Галочка перемогла у своєрідному конкурсі краси, вона і зрозуміла, що найкрасивіша у всій школі.

Цілий пакетик фотографій, подарований вдячним фотографом, вона розглядала годинами. З усмішками і без усмішок, у профіль і фас, з ретельно заплетеними кісками з білими бантиками і з навмисне розтріпаним на вітрі волоссям... Дивилася то в дзеркало, то на фото, намагаючись відтворити і позу, і настрій кожної фотографії...

Починала входити в моду художня гімнастика. Галочка в секцію не записувалася. Навіть після фізкультури неприємно боліли руки, ноги. А після гімнастики?

— Як тобі не соромно, Галочко?! Ти просто не маєш права не ходити на художню гімнастику. В тебе ж надзвичайно пропорційна будова тіла. Гарні лінії рук, ніг... А коли станеш займатися гімнастикою, твоє тіло, гармонійно розвинувшись, стане сильне і дуже красиве. А це має неабияке значення для долі жінки на нашій грішній планеті, — додала зі сміхом Лідія Степанівна — викладач фізкультури.

Галина про своє тіло ніколи не думала. Навіть трохи соромилася, що в неї раніше від усіх дівчат у класі з'явилися під білими лямками учнівського фартушка округлі, ледь примітні обриси дівочих грудей. Вона перестала одягати на уроци фізкультури майку, яка щільно облягалася тілу. Біленька блюза замінила її. I от раптом: "Надзвичайно пропорційна будова тіла... Гарні лінії рук, ніг..."

До цього всі люди для неї розподілялися на товстих і худих, високих і низьких. Це були єдині категорії фізичної характеристики щодо будови тіла. Про те — красива людина чи некрасива — вона судила тільки по обличчю. A тут виявляється, що є іще якіс там "лінії" рук, ніг...

Іде зі школи Галочка і — немов уперше описила на вулиці. Назустріч їй ідуть уже не товсті і худі чоловіки і жінки, а пропорційні і не-

пропорційні будови люди. А от хто з них красивий — незрозуміло. Чоловіча половина її не цікавила. А от жінки, для яких сильне і красиве тіло "має неабияке значення на нашій грішній планеті", ішли і йшли повз неї, назустріч їй, і вона не могла вгамувати спрагу цікавості... Які всі різні.

Старих заклопотаних жінок з авоськими, з яких стирчала у всі боки зеленим пір'ям цибуля, вона виключала з поля зору. Молодих, гарно одягнених, вона міряла поглядом, в якому застягло мовчазне питання: "Хто серед вас найкрасивіший, найгармонійніший?"

Чи ота бльондинка з високими грудьми і нафарбованими віями, чи, може, оця худа і струнка чорнявка, що сміється так голосно до парубка в спортивному костюмі? Хто?

Галочка спіймала себе на тому, що віддає перевагу гарним обличчям. Ale тут же виявилося, що гарна голова часом сидить на коротенькій ший... А талія? Її просто нема.

Кругленька, немав куля, дівчина не йде, а котиться по вулиці. Ale чому в неї такий щасливий вираз обличчя? Красиве обличчя її сяяло, немов вранішнє сонечко. Чого б це? I тут Галочка примічає, що це зовсім не дівчина, бо до неї підкотив юнак дитячу коляску. Якась легенька хмаринка набігла на ясночолу дівчину-матір. Вона нахилилася до колясочки, щось поправила, і знову голубе сонячне сяєво грає в її очах.

Галочка зрозуміла, що ота мама немає ніякого поняття про свої лінії рук, ніг, про свою статуру взагалі. Якби знала, яка вона негармонійна, — отак би не сміялася.

Знову і знову кольоровий калейдоскоп вулиці пливе, поспішає і не хоче відповідати — що ж таке краса? Що таке пропорції?

Ось уже й рідна вулиця в полоні садів. Мами немає вдома. Галочка з портфелем у руці стоїть перед дзеркалом. Вона дивиться уже не на своє звичне відображення, ні. Вона дивиться на дівчину з красивими лініями... Піднімає руку над собою, відводить убік — ніяких ліній. Звичайнісінька рука. Закочує по лікоть рукав — нічого не бачить. Летить на диванчик фартушок, сукня, сорочка...

Глянула в дзеркало — і злякалась, побачивши вперше голе своє тіло. Й здавалося, що то хтось чужий з цікавістю дивиться на неї. Збегнувши, що це ж вона сама, Галочка раптом зарум'янилася і, ховаючи погляд від самої себе, опустила голівку.

Може, вона робить щось недозволене, нехороше? Повертається, щоб піти до дивана за одягом, і через плече кидає погляд на дзеркало... Отут і сталося те, що колись було з Нарцисом: побачив своє відображення у воді і навіки закохався у себе...

Тепер вона розуміє, що таке пропорції, що таке лінії. Уже без сорому, а з цікавістю і гордістю вона розглядає, пізнає себе. Тепер їй ясно, що таке красива тілобудова. "Красиві лінії рук, ніг..." Ось вони які!

Немов свята, стала чекати Галочки віторка і суботи — днів занять з гімнастики. Давно уже

позаду період болю м'язів і соромлива боязкість показатися перед десятикласниками в самому купальнику. Галочка відчувала, як після занять кожний м'яз її тіла немов би співає і дзвенить. Від цього дзвону не ходити по землі, а літати хочеться.

Перший виступ на шкільній сцені мав великий успіх. Її поздорвляли, пророкували чемпіонство. Після шкільних виступів пішли міські та обласні змагання. Галочка звикла до того, що її хвалить, що нею милуються. Солодкий трунок успіху, пerekонаність у силі впливу своєї краси, влившиесь у всі клітинки молодого тіла, відкинув її біляву голівку трохи назад, розправив плечі, вирівняв торс, зробив ходу легкою, очі засвітив синюватим вогником зверхності над своїми ровесницями.

— Ох і гарна ж у тебе, Катерино, донька! Як артистка, — говорила сусідка Галоччиній матері.

— Вся в батька, — гордо відповідала та.

— Не прибіднуйся, знаємо і твій дівочий цвіт..

— Еге-ре!.. Цвілося та минулося, — дивилась услід своєму сонечку, що пливло в тихому надвечір'ї рожевою хмаринкою по зеленій мураві вулиці...

— То куди ж після десятого донька збирається?

— Та й не говоріть... В артистки хоче йти.

— А я вам що кажу? Мов писанка! Справжня артистка. Правильно робите. Хіба можна отаку красу в'ялити десь там у конторі біля рахівниці?

— Та якось воно боязко... Розказують про артисток усяке. Але вже коли так хоче...

— Не силуй, Катерино, не силуй. Нехай цвіте твоя квітка на радість людям.

— Та нехай... — її очі засвітилися чистою радістю щасливого материнства.

В інституті Галочка не була перша, але й не була й остання.

— Ніяк не підберу ключика до цієї студентки, — говорив на засіданні катедри сивоголовий режисер-професор з юнацькими очима. — Але я буду боротися за цю студентку. Уявляєте, яка з неї може бути героїня! З такими зовнішніми даними рідко трапляються дівчата! І голос, і володіння тілом — все є... А от холодна, як собачий ніс. Розсудлива. І звідки це в дев'ятнадцять років? Але доберуся до її серця, доберусь?

— А може, нехай хтось молодший? — кинув репліку його постійний опонент і асистент — молодий талановитий актор Віктор Бурлака.

— От послав Бог помічника! Що ти мене перебиваєш?

— Це, щоб ви злішій були.

— От завтра в театрі на репетиції я тобі повною мірою видам... і солі і перцю.

Починалися репетиції комедії Шекспіра "Багато галасу даремно". Галочці доручили ролю Beatrіче. Лукава, немов біс, і рухлива, як ртуть, вогниста Beatrіче — пряма протилежність Галочці.

І от почалося. З перших же читок за столом від Галочки, крім логіки, почали вимагати палкої пристрасти.

— Хіба так дивляться в очі коханому? Хіба так відповідають! — сердиться професор.

— А як? — запитує Галочка.

— Beatrіче — це та бестія, яка любить шалено Benedikta, але не хоче признатися в цьому не тільки йому, а й собі. Очі Beatrіче говорять про любов, голос про любов, а слова вона називає на стріли болючих дотепів. Але ж це маскування. Обнімайте, цілуйте очима Benedikta!

— Як це? — знову запитує Галочка.

— А отак, як ви, Галина Волох, дивитеся в очі своєму коханому.

— А у мене немає коханого...

— Ви ще нікого не любили?

— Ні, не любила.

— То негайно полюбіть! Це вам бойове завдання по курсовій роботі. Як може жити на світі отака красива дівчина і нікого не любити? Хлопці, невже ніхто серед вас не закохався в Галочку? — I професор почав вдивлятися в хлопчаці обличчя свого курсу. — Ану, Володю, підійми голову. А чому ти раків печеш? Ясно: любов без взаємності... Пробач старому нетактовністю, але наші бажання з тобою збігаються. Ми обоє хочемо, хоч Галочка полюбила, і мое бажання вона мусить сприйняти, як військовозобов'язаний сприймає бажання воєнкома. Адже воєнкоми ніколи не наказують, вони пропонують... "Пропонуємо вам з'явитись..." і от спробуй не скористатися з цієї пропозиції! Ясно, Галочко?

— Ясно, — під загальний сміх відказала дівчина.

Але не завжди так мирно закінчувалися репетиції. Лагідні і доброзичливі побажання часто мінялися на агресію.

— Вам уціненими калошами на базарі торгувати, а не Шекспіра грati? Це гума любить, щоб і не холодно і не жарко. Що ви, немов та коза, стрибаєте? Beatrіче — не коза, а тигриця, яка хоче ласувати гарячою кров'ю Benedikta. А ви тупцюєте, немов продавщиця морозива у січні.

І він не зупиниться доти, доки з Галоччиних очей не бризнутуть слізи або не почує у відповідь:

— Чого ви єсте мене поїдом? Що я вам поганого зробила, що ви мене з калошами і морозивом перемішали? Ви не маєте права!

— Я тобі дам право! Ану марш на сцену і все спочатку.

Галочка все частіше і частіше не витримувала атак професора.

— Не мучте, не терзайте мені душу.

— Ага, "не мучте, не терзайте!"... А от я не бачу, що тебе терзаю. А для актриси найголовніше не те, що вона почуває і переживає, а те, що ми переживаємо, дивлячись на неї. Того дня, тієї ж хвилини, коли в голосі твоєму я почую музку або кохання, коли твоє лицезріє сонячна радість або ідкі, до самої глибини душі, презирство — я дам тобі спокій...

— Запам'ятай, Галочко, подолаєш ролю Beatrіче — буде з тебе актриса, а не подолаєш...

А Галочці так хотілося бути актрисою! Вогні рампи, прожектори, софіти — море світла і в

центрі ти... Тисячі захоплених очей стежать за кожним рухом твоєї руки, голови. Ти знаєш, що всі милуються тобою, бо ти красива, ти знаменита, ти володар...

І раптом підступна Беатріче стас на дорозі. Ні, вона подолає її. Бо інакше не прийде до неї казковий принц і не поведе її трояндovим садом життя...

Ні, вона буде боротись!

Настійливість педагогів і Галоччине бажання стати актрисою, не минули марно. Вона перевершила усі сподівання. Перемогла розсудливість і страх бути некрасивою, коли починає коверзувати Беатріче, перемогла саму себе і на дипломній виставі-екзамені скорила всіх.

Сивий професор сказав на катедрі, що забирає Галину Волох до себе в театр.

Але театр не інститут. Там немає часу на отакі експерименти, як з Беатріче. Їй давали грати те, що найбільше було схоже на неї саму.

В перші роки роботи в театрі вона грала молодих гарних дівчат. Глядачеві подобалася молода красива актриса. Але згодом у рецензіях з'явилися нарікання на самомилування, відсутність темпераменту. Галину це обурювало, але потім вона перестала на це звертати увагу.

Художники по костюмах знали, що Галина Волох не дасть їм спокою доти, доки костюм її геройні не буде найкращий, найоригінальніший. Поступово ця гонитва за зовнішнім близком стала притчею во язищах.

Ставили музичну комедію угорських авторів.

Галочка грала молоду служницю Маріянну, над якою зневажається зла графиня, що заздрить її молодості, красі і ревнє до свого чоловіка, котрого служниця ненавидить.

Тяжко їй живеться у панів, але вона все терпить, бо її кохає красень Міклеш Мункач, який працює конюхом у маєтку графа. І от наймичка-Галочка з першої появі на сцені збиває глядача з пантелику. Вона одягнена краще, ніж її хазяйка-графиня. Хоч Маріянна й каже, що вона тільки-но поралася біля телят і кидала вилами гній на гарбу — ніхто їй не вірить, дивлячись на білі, тонкі, з рожевим манікюром руки панночки, а не наймички.

Художній керівник і директор нападають на художника, і той признається, що не витримав Галоччиного натиску і змінив затверджені раніше ескізи костюмів на теперішні самовільно...

Отак крок за кроком, усупереч здоровому глузду, Галина Волох ставала рабом краси, яка тепер уже перетворилася на красивість. Адже справжня краса людини — це гармонія духовного і фізичного. А Галина вирвала з цієї гармонії один тон, зробила його своїм ідеалом, усе своє життя поставила йому на службу.

Щоб зберегти своє лице від "гусачих лапок" невблаганих літ, вона відучила себе сміятися, як сміялась у дитинстві — голосно, на всі зуби. Бо від сміху лягають зморшки навколо очей і носа... і потім такий сміх говорить про брак виховання.

Режим дня — закон. Вона не їла, як усі люди, з апетитом і тільки тоді, коли захочеться. Вона

вважала це розпустою. Треба їсти те, що треба, а не те, що хочеться.

Бо один раз пішла на поводу своїх почуттів і мало не згубила і красу і кар'єру...

Віктор Бурлака, асистент режисера-професора, красень і талановитий актор, Галині подобався ще в інституті. Галочці імпонувало, що в неї закоханий актор, якого любить не тільки глядач, а й увесь театр, і вона вирішила, що це її принц...

Раділа мама Галоччиному щастю, весело бенкетував увесь театр на весіллі, яке було влаштовано в фойє театру у вихідний день.

Але не минуло й півроку, як Галочка переїхала з квартири свого чоловіка знову до мами. Приходив Віктор. Прохав, плакав. Галочка мовчала і на всі умовляння повернулася час від часу повторювала коротке: "Ні."

Ніхто довго не міг утворити причини катастрофи щастя молодят. Галочка нікому не давала пояснень.

— Так треба, — відповідала всім. Тільки її мама згодом довідалася, в чому справа.

Виявилося, що Віктор Бурлака жорстоко обдурив її...

Галочка категорично була проти того, щоб родити. Вагітність пусє фігуру, спотворює колір шкіри обличчя. Діти приносять безсонні ночі, а значить і передчасні зморшки... А потім: народити хоча б одне дитя — значить принаймні рік не грати. На твої ролі візьмуть нову актрису і не відомо, як поставляться до тебе, коли ти з зіпсованими материнством формами і лініями, знову повернешся на сцену.

Віктор прийняв ультиматум. Він широ кохав Галину і не вірив, що вона така насправді.

А от коли через півроку вона завагітніла — покинула Віктора.

Вона вважала, що коли на першому ж році спільногого життя її ошукано, то чого ж чекати далі?

Віктор боляче переживав катастрофу.

А Галина немов потонула у своїй впевненості, що правильно вчинила, рятуючи дівочу красу і волю. "Не діждетеся, щоб я перетворилася на самоцю з вивідком! Не діждетеся!" — кидав її мовчазний погляд виклик усім мужчинам, всьому світові. І на обличчя її лягає печать холодної посмішки, печать зверхності над дурним жіноцтвом, яке міняє усі принараді дівочості на пелюшки. Ні, вона не для такого примітиву на світ народилася. Вона візьме од життя усе найкраще, найкрасивіше. Вона хоче щастя прозорого і чистого, легкого і радісного. Що ж робити — не той принц трапився на її путі. Вона чекатиме, доки прийде той...

Пристрасна душа Віктора Бурлаки не могла не бачити змін, які відбувалися в Галині. На його очах кохана перетворювалася з дівчини на дорослу і якусь чужу, незрозумілу жінку. Йому хотілося кричати: "Не смій, не смій потворити себе, Галино!", але він мовчав, бо знат, що вона глуха до його слів. Йому здавалося, що то не затамований крик у нього всередині, а міна, яка обов'язково розірве на шматки його душу. Що робити? Що робити? І він у кінці сезону кидає

рідне місто, театр і їде кудись далеко шукати розради...

А Галина з посмішкою Джоконди йде рівною дорогою в безхмарне, красиве життя...

Але які жалюгідні навколо мужчин! Тільки близче їх підпусті, дозволь відкрити свою душу — виявиться, що їхні мрії не сягають далі сімейного кубла з білоголовими дітлахами, в яких чомусь неодмінно мусять бути блакитно-сірі, як у неї очі.

— Тату, я вже хочу їсти, ходім додому, — каже Миколка.

— Ходімо, сину, — відказую і далі механічно збираю каштани...

Валерія ГУРТОВЕНКО

ТИ ДЕСЬ...

Ти десь за дальніми степами,
Де важко клонятися жита.
Лежать, курятися поміж нами
Дороги,
Верстви
І літа...

Волошки кличуть
До нестями,
Як синь очей твоїх,
Як ти.
Торкнутись теплими вустами
І все своє навік знайти...

Мене ж одну застане вечір,
Як зараз тут,
В оцих житах.
І сивий сніг впаде на плечі,
А ти —
Нічого не питай...

Болючий спогад,
Довгі ночі.
Невірний крок
В судьбу свою,
І все, що снилось в снах дівочих —
В пісні навіки утаю...

Бо там,
За дальніми степами,
Колоссям клонятися жита...
І знов лягають поміж нами
Дороги,
Верстви
І літа...

"Зміна", 1965

ГОЛОВНА УПРАВА ОДУМ-у США

З'ЇЗДИ, ІІ ПРАЦЯ ТА АКТИВ НА ПРОТЯЗІ
15-ТИ РОКІВ

У кінці квітня 1950 року п'ять осіб: Микола СТЕПАНЕНКО, Віра ЛЕСИК, Данило ТЕРЕМЕЦЬКИЙ, Павло МИГАЛЬ і Микола ПАНЧЕНКО на своїх зборах-зустрічі обговорили можливість створення організації української демократичної молоді. Після кількох місяців інтенсивної праці ініціаторів 18 ЧЕРВНЯ 1950 РОКУ БУЛИ СКЛИКАНІ ЗБОРИ МОЛОДІ МІСТА НЬЮ ЙОРКУ І НА НІХ СТВОРЕНО ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ. До складу керівних органів Головної Управи ОДУМ-у, на цих зборах було вибрано таких осіб:

Павло Мигаль — голова, Микола Панченко — заступник голови, Вікторія Шпехт — секретар, Іван Гаращук — референт зв'язків, Тамара Позняківна — референт влаштування імпрез, Володимир Дубняк — реф. преси та інформації, Оксана Зеркаль — фінансовий референт, Андрій Олесюк — культ-освітній референт, Тиміш Міненко — член управи.

До Контрольної Комісії увійшли Данило Теремецький, Лариса Нечипорчук та Петро Полікарпенко. До Товариського Суду — Микола Герус, Григорій Рекуха та Борис Ковалів.

Наступного, 1951 року, 12 травня, в Нью-Йорку відбувся Перший З'їзд ОДУМ-у з участию 56 делегатів (один делегат на 10 членів) від багатьох новостворених філій ОДУМ-у в США. На з'їзді вибрано Головну Управу в такім складі: Павло Мигаль — голова, Володимир Дубняк — перший заступник і відповідальний редактор бюллетеню, Дмитро Наливайко — другий заступник і господарський референт, Ігор Лисий — секретар, Оксана Зеркаль — фінансовий референт, Володимир Баришполець — культ-освітній референт, Борис Кравець — спорт та імпрези, Микола Дзябенко — організаційний референт, Степан Вербоватий — референт преси. В кандидати до управи вибрано Аіду Радченко та Катерину Рудь. До Контрольної Комісії вибрано Івана Гаращука, Богдана Марущака, Ніну Онищук, Бориса Пріщенка та Миколу Микитенка, а до Товариського Суду — Івана Воскобійника, Олександра Кириченка та Василя Пономаренка.

На початку 1952 року Павло Мигаль через переобтяження працею та стан його здоров'я попрохав членів ГУ ОДУМ-у звільнити його від обов'язків голови Головної Управи. 14 лютого 1956 року члени ГУ ОДУМ-у США вибрали Степана Вербоватого на голову ГУ ОДУМ-у. Впродовж 15-ти років існування ОДУМ-у головами ГУ ОДУМ-у США були:

1. Павло Мигаль ..... 1950—1952
2. Степан Вербоватий ..... 1952— до 6 вересня 1952 року (відійшов до армії, не закінчивши другої каденції)
3. Володимир Дубняк ..... 1952—1953
4. Ігор Лисий ..... 1953—1954
5. Іван Павленко ..... 1954—1955
6. Богдан Марущак ..... 1955—1956
7. Роман Лисняк ..... 1956—1957
8. Леонід Чудовський ..... 1957—1959
9. Микола Дзябенко ..... 1959—1961
10. Антін Філімончук ..... 1961—1963
11. Євген Кальман ..... 1963—1964
12. Данило Завертайло ..... 1964 — по сьогодні

Члени Головної Управи ОДУМ-у вибираються на річних з'їздах ОДУМ-у делегатами філій. Перших сім з'їздів ГУ ОДУМ-у США відбулися в Нью Йорку, восьмий у Дітройті, 9-ий у Філлядельфії. В десятиліття існування ОДУМ-у 10-ий з'їзд відбувся 3 і 4 вересня 1960 року в Нью Йорку. На цьому Ювілейному З'їзді доповідали Мар'ян Дальний, Ярослав Білінський, та Роман Лисняк. На величному бенкеті були присутні численні гості між ними й президент УНР д-р Степан Витвицький. В мистецькій частині на бенкеті виступав з гумором щирий друг ОДУМ-у, завжди радий служити демократичній молоді своїм талантам, чи допомагати їй морально й матеріально, — Микола Понеділок. Одинацятий з'їзд, як також і 12-ий, відбулися на мальовничій оселі Українського Робітничого Союзу "Верховина" в Глен Спей в штаті Нью Йорк. Ірвінгтон, Нью Джерсі був місцем 13-го з'їзду, а Чікаго коло 1000 миль на захід від Нью Йорку було місцем 14-го з'їзду ОДУМ-у США. У 15-ліття існування ОДУМ-у, Ювілейний З'їзд 1965 року відбудеться у вересні в місті українських централь — Нью Йорку.

Всі з'їзди отримували численні письмові та усні привітання від українського духовенства, від діячів українського екзильного уряду УНР: президента д-ра Степана Витвицького, Голови Виконного Органу УНР Миколи Лівицького, Вице-президента УНР Івана Багряного, численних українських письменників, поетів, громадських діячів та друзів ОДУМ-у.

З доповідями на з'їздах виступали, окрім вже згаданих, Микола Шлемкевич, Юрій Дивнич, Петро Гурський, Микола Степаненко, Антін Філімончук та ін.

Завдяки колосальним зусиллям членів ОДУМ-у, що входили в ГУ ОДУМ-у США, організація демократичної української молоді росла, міцніла й здобувала належне місце в українськім • громадськім житті. Варто пригадати, що створення ОДУМ-у було сприйнято деякими українськими колами та молодечими організаціями не зовсім прихильно. Всі перешкоди, неправдиві інформації про ОДУМ та його мету треба було переборювати. А найкращою протидією, як звичайно, є одумівська праця. З року в рік престиж

ОДУМ-у ріс, збільшилось число філій, зростала кількість членів.

Останніми роками для росту і добра ОДУМ-у багато енергії і часу вклав Антін Філімончук — референт зв'язків ГУ ОДУМ-у США. Шевченківські святкування з нагоди відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні 1964 року при численній участі членів ОДУМ-у лежали на його плечах. Діяльність Антона Філімончука та Семена Лободенка — членів ГУ ОДУМ-у тісно пов'язана з придбанням та утриманням набутої в 1965 році оселі ОДУМ-у. Немало праці вклав і голова ЦК ОДУМ-у Євген Федоренко, який репрезентував ОДУМ на чисельних святах як доповідач, брав участь в дискусійних зустрічах та конгресах студентських організацій.

Члени Головної Управи ОДУМ-у США кожний за своїми спроможностями і здібностями, хто менше, а хто більше, виконували певну корисну працю для добра ОДУМ-у. Такими членами керівних органів впродовж 15-ти років були: Ярослав Білінський, Олександр Кириченко, Аїда Рачок, Олесь Смолянський, Ася Сенько, Микола Дзябенко, Іван Павленко, Павло Лимаренко, Микола Панченко, Володимир Дубняк, Петро Крамаренко, М. Скиба, Леся Ничипорчук, Анна Затонська, Петро Гурський, Віра Русанівська, Семен Лободенко, Василь Пономаренко, Василь Колосюк, Павло Коновал, Н. Міщенко, З. П'ятницький, Леся Марущак, Роман Лисняк, Юрій Криволап, Сергій Омельченко, Любка Худяк, Віктор Кулій, Степан Вербоватий, Леонід Чудовський, Володимир Козачинський, Раїя Земська, Олексій Коновал, Юрій Мартинюк, Віктор Лисянський, Галина Колосюк, Валя Лімонченко, Василь Величко, Ніна і Дмитро Наливайко, Ріта Никиш, Михайло Гураль, Оксана Шпірук, Володимир Григоренко, Катерина Рудь, Петро Матула, Галина Краснів, Галина Ліса, Віктор Розинський, Євген Кальман, Святослав Котляр, Віра Лукаш, Ніна Стокальська, Марія Євсевська, Оля і Антін Філімончук, Ярослав Меркало, Зірка Підубинська, Іван Свириденко, Микола Ваць, Марія Павлівець, Данило Завертайло, Василь Волошко та багато інших.

У 1965 році, в 15-ліття існування ОДУМ-у до ГУ ОДУМ-у входять такі особи:

Данило Завертайло — голова, Семен Лободенко — заступник голови, Василь Волошко — організаційний референт, Марія Павлівець — секретар, Євген Кальман — фінансовий референт, Олексій Коновал — референт преси та інформації, Марія Євсевська — референт юнацтва, Оля Філімончук — секретар на Сході США, Антін Філімончук — референт зв'язків.

Ми віримо, що нова Головна Управа ОДУМ-у США, обрана в 1965 році у вересні на 15-му з'їзді, розпочне нову сторінку одумівського життя з такою самою завзятістю, як і попередні управи для добра і росту ОДУМ-у, для всього українського народу.

В. БРЕЙНГОЛСТ

МИСТЕЦТВО БУТИ БАТЬКОМ

(Розділ з книги)

Про мистецтво розповідати наніч казки, подаючи їх так, щоб не лякати дитини і в той же час викласти їх так цікаво, щоб не заснути самому.

Так званий "вік казок" наступає в дитини здебільшого в 3-4 роки. До цього часу життя здається дитині досить цікавим само-по-собі, але потім вона починає поволі розуміти, що світ, обмежений стінами його кімнати, помешканням і вулицею — це ще не все. Із спеціальної літератури для дошкільнят — книжечок з малюнками, які мов град сплються на дитину (особливо в день народження і під Новий Рік), — виникає світ, населений троллями, відьмами, драконами, принцесами, принцами на баских білих конях і королями в горностаєвих мантіях, з півцарствами, царствами та іншим. Зацікавлення дитини казкою таким чином розбуджене, і тепер вона прагне почути все, що тільки можна розповісти про цей найкращий із світів, — про світ казок.

Отже, коли у вікно заглянуть довгі зимові вечори, коли мороз своєю холодною рукою накріє місто і вітер засвище в димарі, наступає час казок. Дитину вкладають раніше, приходить тато, одягнений по-домашньому — в старій куртці і розтоптаних капцях і вмощується якнайзручніше. Дитина лежить в своєму ліжечку, склавши ручки, і великими сяючими очима дивиться на батька, який готується відтворити одну з старих добрих казок (звичайно з пам'яті і у вільному викладі, але мовою яскравою і соковитою).

— Ну, так яку ж казку ми будем розповідати сьогодні?

— Про вовка, який з'їв бабусю.

— Ні, це не гарно — "з'їв". Ліпше я розповім про голого короля. Вона веселіша і не така довга.

— Про вовка, тату!

— Але ж...

— Про вовка, або я не буду спати. Або я потім встану і запалю світло. Або, коли ти підеш, відкручу кран у ванній кімнаті і буду бавитися в пароплава!

В очах Бенні упертість, але в моїх так само. Досвідчений батько не повинен лякатися по-гроз свого паростка і, якщо треба, відповідати на насильство насильством.

— "Новий одяг короля", або взагалі ніякої казки!

— Про вовка, або я скажу мамі, що ти пив з карафки, яка стоїть в буфеті!

— Ну, добре, добре — нащо зайві розмови? Слухай. Отже так: жила-була дівчинка на імені Чорвона Шапочка. У неї була старенка-престаренка бабуся, яка жила в лісі. Якось мама й каже Чорвоній Шапочці: "Бабусю, — каже

вона, — ні, не так... Чорвона Шапочка, — каже вона, — візьми кошика, поклади в нього тістечок і пляшку соку з чорної смородини, що його так любить наша бабуся, і віднеси їй. Тільки дорогою ні з ким не розмовляй! І от іде бабуся... вибач, іде Чорвона Шапочка лісом і раптом назустріч їй — величезний лютий вовк.

— А що таке вовк?

— Вовк? Це такий хижак. Ну, ніби пес, тільки він єсть овець і людей, які їздять взимку санями. Скільки я пам'ятаю, останнього вовка в наших краях убили у 18 столітті, і...

— І нащо ти тільки розповідаєш дитині такі речі! — перебиває мене Мар'яна, яка взяла своє в'язання і теж прийшла послухати.

— Як нащо? — підсказую я, але тут же поступаюсь Мар'яні. Поступаюсь лише тому, що не зовсім точно пам'ятаю, коли вбили останнього вовка в наших краях.

— Ось слухай, — продовжує я, зміркувавши як покінчити з цією проблемою одним махом. — Чорвона Шапочка зустріла зовсім не вовка, а пса... Величезного пса з очима, як тарілки.

— Але ж це з цілком іншої казки — із "Кресала", — знов перебиває мене Мар'яна. — Не можна ж змішувати всі казки в одну купу!

— Чому не можна? Головне, щоб дитина уявила собі розмір, щоб знала, що мова тут не про якогось там фокс-тер'єра або мопсика, а справді про великого сильного пса. Так от, бабуся й каже... Ні, не так. Пес і каже Чорвоній Шапочці: "Добриден, Чорвона Шапочка, — каже, — куди це ти несеш таку велику пляшку вина?"

— Ти ж спочатку сказав, що вона несла тістечка й пляшку соку.

— Та й справді. До того ж краще, мабуть, буде напоїти старенку соком, а не вином. Отже, тістечка і сік. І займайся своїм плетивом, будь ласка, не заважай мені розповідати.

— А що ти все плутаєш і переробляєш по-своєму? То в тебе Дюймовочка примчала на трохколесному велосипеді і сказала: "Здоровенькі були, ось і я!", то минулого неділі Білоніжка не мачуха отруїла яблуком, а пожежне авто переїхало...

— А що ж ти хочеш, щоб дитина потім ціле життя боялася їсти яблука? Крім того Білоніжка лише зламала ногу й швидко видужала в лікарні.

Мар'яна зневажливо чміхнула.

— Авже ж, звичайно, видужала, коли її поцілував добрій лікар. Це, взагалі, не стосується казки. Якийсь дешевенький роман!

— Проте, дитина все одно ж заснула! Облиш журнал, Бенні, слухай, що трапилося далі. Вовк... ні, пес. Пес отже й каже: "Здорова була, Чорво-

на Шапочко, куди це ти несеш тістечка?" — "Я?" — відповідає Червона Шапочка. — Я несу їх бабусі". Почув це собака і швидко-швидко побіг до лісу, де бабуся жила в стандартному будинку, такому самому, як наш. Собака вскочив через вікно до кімнати, сказав "га", бабуся злякалася і заховалася в кухню, а собака ліг у її ліжко і вкрився ковдрою...

— Ну, як тобі не совісно? — Мар'яна з докором дивилася на мене.

— А хіба я сказав щось таке? — обережно запитав я. (Адже іноді трапляється, що оповідач захопиться і вверне таке гостре слівце, забуваючи, що його слухає дитина).

— Вовк з'їв бабусю! — з притиском сказала Мар'яна.

— Поперше, ми, здається, домовилися, що це не вовк, а пес, дуже великий, але все ж таки пес. А подруге, я не дозволю йому торкнутись й волосинки на бабусиній голові. Досить і того, що старенку вигнали з теплого ліжка й змусили мерзнути на холодній підлозі у ванній кімнаті. Якщо я вже розкажу цю казку, то жодних звірств у ній не буде. Що за люди придумують такі страхіття! Така казка може бути доброю для дорослих, але, якщо ти розповідаеш її дитині, то, будь ласка, внеси відповідні корективи. Якщо я дозволю псові проковтнути бабусю, то цим осягну тільки одного: дитина ціле життя буде боятися псів.

— Коли б ти з самого початку залишив вовка, то не довелося б про це турбуватися. А тепер ти сам заплутався і дитину заплутав. Ну, як ти закінчиш цю історію? Я певна, що пожертвувати бабусею тобі все одно доведеться.

— Пожертвувати бабусею! — чміхнув я. — Що за несенітниця! Вона старенка й квола, і я їй перший допоможу, якщо треба, будь певна. Бенні, залиш іграшки, слухай, що тобі розповідають. Так от, вовк... вірніше, пес. Пес ліг у бабусине ліжко, накрився ковдрою, прикинувшись сплячим і, коли Червона Шапочка постукала в двері, він сказав: "Увійдіть!" Червона Шапочка ввійшла. "Чому в тебе такі великі вуха?" — питала вона. А пес... м-м... а пес відповідає: "Тому, що я спанієль". Потім пес як вискочить з ліжка та як накинеться на тістечка і сік! Так він все й поїв, а Червоній Шапочці так нічого й не дісталось. От і кінець каз...

— А як же мисливець? Хіба ти не розповідаєш, як він напхав вовкові... напхав собаці живіт камінням і вкинув його в глибоку криницю!

— Ой, як цікаво! Розкажи, тату!

Я скоренько метикую, як би подати чотирьохлітній дитині цю огидну історію, цей яскравий приклад знушення над тваринами.

— Розумієш, — починаю я обережно, — в ту мить, коли собака зжер останнє тістечко, раптом з'явилася людина...

— Мисливець, — поправляє Мар'яна.

— Дитина не знає, хто такий мисливець, а що таке людина, їй зрозуміло.

— Знаю, тату, мисливець — це такий ковбой з пістолем, як у твоєму журналі.

— Добре, нехай буде ковбой. В цю мить з'явився, отже, ковбой, побачив, що Червона Шапочка плаче і запитав, що трапилося. "Е-е, — зарюмсала Червона Шапочка, — цей гідкий пес поїв усі тістечка!" Ковбой насупився і суворо подивився на пса. "Ах, ти ж паскудний собацяра!" — сказав він, взяв велику кістку і кинув її у глибоку криницю. Пес скочив за кісткою у криницю і впав на самісіньке дно. "Так тобі й треба!" — сказав ковбой. Потім він накрив криницю дошками і поклав на них велике каміння, щоб пес не виліз звідтіля, поки за ним не прийдуть із Товариства Захисту Тварин. І вірно зробив, тому що пес був справді паскудний і поїв усі пісочні тістечка разом з піском, кремом і всім іншим. Все закінчилось дуже добре, а хвора бабуся видужала і стала жити в будинку для старих людей, тому що не можна ж залишити старенку в лісі зовсім одну, особливо, коли здоров'я...

— А чого вона видужала, тату?

— Того... — я скоса поглянув на Мар'яну. Вона цілком впевнена, що мені не виплутатись, але я, як завжди, все передбачив, і мораль у мене напоготові: — того, що вона не їла тістечок. Якби вона з'їла всі тістечка, то в ній б заболів живіт, тому що за один раз не можна їсти більше одного тістечка! А тепер лягай і спи.

Але спати він не хоче. Він хоче слухати казки.

— Розкажи про великого Клауса і маленького Клауса, тату!

Проте я твердо стою на своєму і кажу, що програма на сьогодні закінчена.

— Якщо ти не ляжеш в цю ж мить, — закінчуячи я дискусію, — то прийде страшний чорний бабай і забере тебе!

Я категорично відмовляюсь пояснити, що таке бабай. Нехай у хлопчини попрактикує фантазія!

Переклад В. К.

Левко РОМЕН

ІНТЕГРАЛ ВОЛІ

Огонь у слові, цемент крові...
Тарасе, Симоне, — ваш пал
Нам гартом мужньої любові
Розв'яже волі інтеграл!

Не ласки, ні!... Нам волі треба, —
Знов бути вільними людьми!..
Таж сонце із блакиті неба
Нас кличе — вийти із тюрми!

Яка ж бо розкіш — творчість вільна:
Цвітують правдою уста,
І творча міць її всесильна,
Як гнівний бич в руках Христа!

Торонто. 1965

А. ГАЛАН

ЖИВА МИNUВШINA

(Василь Чапленко. "Пиворіз". Історично-побутова повість. Видання друге, перероблене. Нью Йорк — 1965)

Славний французький письменник Жюль Верн усе своє життя провів у Парижі, а між тим його творчість охоплює мало не всі континенти земного гльобу. Та й не тільки земного. Жюль Верн мандрував під водою, літав на Місяць, і так переконливо оповідав про це, що мимоволі вірилось... Тепер наукова фантазія письменника перетворилася у дійсність. Люди опанували підводні глибини, опановують Космос, і ось-ось, справді, причалають на Місяць.

Відчуття дійсності, справжньої, чи уявної, оце й є прикмета великого таланту мистця, очима якого людина дивиться на світ.

Уникнемо порівняння двох талантів. Суть не в цьому. Ми розглядаємо тепер не фантастичну, а історично-побутову повість, оживлену пером широко відомого на еміграції письменника, Василя Чапленка.

Кажуть: історичні повісті писати найлегше. Мовляв, матеріал уже готовий, його треба лише "простудіювати", дещо домислити і — піде. Ні, це не так. Саме історичні повісті потребують високого мистецького оформлення, інакше просвічуватиме "ходульність", надуманість, персонажі вийдутуть блідими й непереконливими.

Чапленків "Пиворіз" не є оригінальним витвором. Це, власне, збірний тип отих мандрівних, або, як називали давніше, "мандріваних" дядків, здебільша невдах, що до кінця не змогли опанувати науку й пішли блукати світами.

Але який же повнокровний, просто живий цей Теофан Козка, "діяльність" якого відбувається в році 17.... Які живі Мартин Паляничка, його жінка Лукія, вихованок-батрак Каленик і, взагалі, всі персонажі повісті!

Губиться відчуття давнини. Перед нами прохо-

дять не тіні минулого, а істоти якимось дивом воскреслі, з притаманним їм мисленням і діями. Ось сцена з "бенкету під яблунею":

"— Дядьку Мартина, тітка Лукія йдуть!

І це спровітило на несонну ще частину гультяїв таке враження, немов би він, той парубчик, повідомив не про прихід господаревого подружжя, а про наближення татар. Вони затурбувалися, зарухалися, скидаючи... пробуючи скидати переляканими очима в напрямку до воріт. Проте всі ці їхні рухи були цілком безпорадні: силкуючись звестися на ноги, вони, приголомшенні страхом, не могли й з місця зрушити. Так тримтить, не сміючи тікати, нещасна жертва жеретії-давуна.

Тільки бондар Хведько Покотило спромігся був на сяку-таку дію: поліз раки в бузиновий кущ, щоб там сковатьсь. Але й він здолав тільки голову в той кущ ушилити, а вся задня частина його тіла лишилася на видноті. Отже, й це не був, зрозуміла річ, рятунок".

Власне, отої тонкий, сказати б, "чапленківський" гумор просякає всю повість. Та й не можна без гумору зображені життя маломістечкових міщан, року 17..., життя, в основному, позначене "цеховими" інтересами, плітками, гулянками, схилянням перед авторитетами влади й багатства.

Головний герой повісті, дяк Теофан Козка, не зважаючи на деякі від'ємні свої риси, — тип позитивний. Він завжди готовий чимсь прислужитись близьному, стає на захист слабшого, навіть здібний на самопожертву, ручаючись за сплату боргу Паляничками своєю волею.

Твори на історичні теми часто-густо позначені романтикою, а то й сентиментальністю. У Василя Чапленка цього нема. Письменник не романтизує давнини, а показує її в реалістичному сенсі, і від того повість лише виграє. Бо з перспективи двох повних минулих віків, маючи на увазі духовий поступ людства, нема чого романтизувати маломістечкову захланність і "скудоуміє".

Правда, може, й "переборщик" письменник, обмежившись позитивним окресленням самого лише "пиворіза". В позитивні герої просилися, скажімо, молодий парубок Каленик і його "мрія" Мотря. Але нічого з того не вийшло. "Мрія" віддала перевагу статкам неоковирного Кити-ченка, а Каленик доніс на свого добродія Козку, який хотів утікти від закріпачення його багатієм Борсуком.

Загалом же "Пиворіз" читається з нев'янучою увагою й цікавістю. Поки не закінчиш книги, не зможеш відคลати її набік. Василь Чапленко чудовий майстер-повістяр, і його твори увійдуть в "золотий фонд" української літератури поруч з її невмирущими класиками.

Ювілейний з'їзд ОДУМ-у Канади

15 ювілейний з'їзд ОДУМ-у Канади відбудеться 23 - 24 жовтня 1965 р. в приміщенні Українського Народного Дому при 191 Lipincott St., Toronto.

Вівкриття з'їзду в суботу о год. 10.30 ранку. О 8-мій год. вечора забава у Mayfair Inn, 1184 the Queensway, Toronto.

В неділю о 2-ій год. по обіді продовження з'їзду.

ГОЛОВНА УПРАВА

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

ФІЛІЇ ОДУМ-У ВІДЗНАЧЕНІ НА ЮВІЛЕЙНІЙ ЗУСТРІЧІ ОДУМ-У

Ювілейний Комітет Зустрічі ОДУМ-У США і Канади, що відбулася 3 і 4 липня на оселі "Київ", коло Торонта в Канаді, ще перед зустріччю повідомляв у своєму обіжнику що будуть відзначені ті філії, які матимуть найкращі досягнення в таких частинах переведення зустрічі:

1. Спортивні змагання.
2. Найкраще виконання точки на концерті.
3. Найбільша відсоткова присутність членів філії на зустрічі в одностроях на дефіляді.

4. Участь одумівців філії в підготовці та переведенні зустрічі.

4 липня 1965 року на ювілейній одумівській ватрі, на площі за Тихим Яром, проголошено, що спеціальна комісія, беручи під увагу загальну діяльність філій включно з всебічною участю в зустрічі, визнала філію ОДУМ-У в Чікаго першою, філію з Торонто — другою, а філію ОДУМ-У в Монреалі — третьою.

ЧІКАГО

Під час літніх вакацій життя в будинку ОДУМ-У в Чікаго майже припиняється. Єдиний сектет дівчат під керівництвом Анатолія Степового і влітку мав проби. Решта членів розіхалися на відпочинок: до знайомих на фарми, до озер, на виховно-відпочинкові українські та американські табори та інші місця — подалі від міста. Ліна Степова — секретар філії та Микола Скиба ціле літо були виховниками на американському таборі, Людмила Ревенко була два тижні виховницею на таборі Юного ОДУМ-У США на новопридбаній одумівській оселі, Олексій Коновал був два тижні командантом табору Юного ОДУМ-У коло Торонта в Канаді.

Час від часу управа філії скликала членів і влітку, як, приміром, під час Тижня Поневолених Націй, у відзначенні якого брав участь і ОДУМ.

14-го серпня на Раунд Лейку,

на українській відпочинковій оселі, відбулося одумівську ватру. По обіді одумівці й батьки почали збиратися коло озера. Погода була гарна — ідеальна для купання. Коли стемніло, всі перейшли на горішню площа, де й відбулася ватра. Програма ватри була спонтанна. Одумівці такі музикальні, що можуть задовольнити себе й слухачів піснею й танцями без попередньої підготовки. Не відставав і доріст ОДУМ-У, який проспівав кілька пісень.

Для відзначення ролі кооперативного руху та популяризації ідей, що були рушієм економічно-господарського життя в Україні, Федеральна Кредитова Кооператива "Самопоміч" — установа, що прихильно ставиться до молоді й часто поміщає свої оголошення в нашім журналі "Молода Україна", та Українсько-Американське Кооперативне Т-во "Самодопомога" влаштували 21 і 22 серпня кооперативний фестиваль на оселі "Самодопомога" в Раунд Лейку, недалеко Чікаго. На фестивалі було багато одумівців та іхніх батьків. У мистецькій частині виступала група бандуристів філії ОДУМ-У: Олексій Пошиваник (керів-

ник групи), Іван та Петро Іванченко, Іван Сербу та Олег Масловський, яка виконала кілька українських народніх мелодій.

З кінцем серпня життя в домі ОДУМ-У почало знову пробуджуватись. Бандуристи-початківці розпочали свої проби два рази на тиждень. Членство готується до Ювілейного З'їзду ОДУМ-У США. З початком шкільного року почнуть нормально працювати рої Юного ОДУМ-У та мистецькі одиниці філії.

9 жовтня філія влаштовує в залі св. Володимира при Кортез і Оклей вулицях забаву, на якій гратиме оркестра Вол. Чижика. А тиждень після неї, 16 жовтня, також в суботу, всі мистецькі одиниці філії вибираються з концертом до Ракфорду, 90 миль від Чікаго, де виступлять в "Леттенен Клаб" о 7-ій годині вечора перед українською та чужинецькою автодорією. Це буде вже третій концерт філії там.

В попередньому числі журнала, в дописі "Батьки допомагають зростанню філії в Чікаго" випадково пропущено ім'я Василя Мирутенка, який також один рік очолював корпорацію для купівлі дому ОДУМ-У, шукав за відповідним будинком для придбання, належав до Фінансового Комітету та був довголітнім скарбником корпорації в найтяжчі роки, які тепер залишились позаду.

Філія ОДУМ-У в Монреалі. — "На першій гулі".

Валя Михайловська — мати, Юрко Горонович — батько.

Одумівський хор у Монреалі.

Дирігент — Іван Козачок

З ДІЯЛЬНОСТИ ОДУМ-У В МОНТРЕАЛІ

У суботу 29 травня 1965 р. о 8-ій год. вечора в залі при церкві Св. Покрови відбувся цікавий і гідний похвали одумівський концерт.

В кінці 1964 року до ОДУМ-у приєдналася значна кількість студентської православної молоді, і праця організації помітно пожвавилася, особливо самодіяльних мистецьких гуртків.

Відомо, що мистецтво є могутньою силою і фактором у вихованні молодої людини, воно формує її особистість і позитивно впливає на розвиток національної свідомості, що в свою чергу стає поважною від pornoю силою перед асиміляційними впливами.

Ось чому управа ОДУМ-у під проводом Віктора Пергата, Юрка Гороновича, Віктора Цвіткова, Олександра Мельника, Валії Ліди Михайлівських та інших звернули особливу увагу на організацію хору та театрального гуртка. Вперта й копітка праця під керівництвом диригента І. С. Козачка та режисера І. Передерія велася цілеспрямовано й наполегливо. Зате, можна сказати без перебільшення, суботній одумівський концерт виправдав усі сподівання і був одним з найприємніших мистецьких вечорів. Він мав повний успіх серед молоді та дорослих і дістав

засłużену похвалу від батьків і управи Громади.

На концерті хор виконав такі пісні:

“Наш отаман Гамалія” — слова Т. Г. Шевченка; “Повій, вітре” — музика В. Ступницького; “Ой горе тій чайці” — обробка М. Леонтовича; “Ой із-за гори туман налягає” — музика П. Демуцького; “Слава Україні” — музика К. Стеценка; “По той бік гора” — музика В. Ступницького; “Ой ти знов, нашо брав” — музика М. Леонтовича заспів — тріо: Ліда й Валя Михайлівські й Таня Аксюк; “Пусти мене, мати, у ліс” — народня пісня; “Ой вийду я на вулицю” — музика М. Леонтовича; “Кину кужиль на поліцю” — народня пісня.

Тріо — Ліда та Валя Михайлівські й Таня Аксюк виконали такі пісні: “Я ж нікому не сказала” — музика П. Майбороди; “Ой не моргайте, дівчата” — музика Є. Козака; “Мрія” — музика О. Сандлера.

Крім того було показано одногактну п'єсу С. Васильченка “На перші гулі”. Ролі виконували: Юрій Горонович — батько, Валя Михайлівська — мати, Ліда Михайлівська — доночка, Віктор Цвітков — парубок, Віктор Пергат — дід-сторож.

Програму вміло й дотепно вів знаний артист Борис Дніпровий.

У виступах одумівського хору в складі 36 осіб помітно фахову працю диригента І. С. Козачка,

який згуртував молоді співочі сили, вміло, по-мистецькому підняв на високий рівень цілість хору та досягнув якісного виконання всіх речей. Спів хору робить найкраще враження, це — справжня насолода для слухачів. І не випадковими, а цілком заслуженими були гучні оплески та викинки на “біс”, якими присутні нагороджували диригента й хористів.

Тріо — Ліда та Валя Михайлівські й Таня Аксюк, прекрасно виконали свою частину концерту та були нагороджені бурхливими оплесками й викинками “на біс”. Чудові голоси й уміння талановитих молодих виконавців полонили слухачів.

Вистава “На перші гулі” під режисурою Г. Передерія зробила на глядачів приємне враження; мова, дикція та відповідні жести, а зокрема знання ролей були бездоганні. Гра молодих акторів наближалася до професійного рівня, їй недарма праця режисера й виконавців знайшла високу оцінку задоволених глядачів.

Перший концерт ОДУМ-у в Монреалі влаштований своїми власними силами був досягненням цілої молодечої організації. Всім керівникам і виконавцям, які вклалі в концерт багато праці, належиться повне визнання, а моральний і матеріальний успіх концерту нехай буде заохоченою для дальшої праці нашої молоді.

А. С.

ТАБІР ЮНОГО ОДУМ-У КАНАДИ

Від 8 до 22 серпня цього року на оселі “Київ” біля Торонто відбувся третій з черги відпочинково-виховний табір Юного ОДУМ-у Канади, який цього року названо “Дніпро”. Юні одумівці з Торонто, Ошави, Гемілтону, Лондону, Оквіллу, Порт Кредиту, Пікерінгу і Баффало були розміщені в 17-ох шатрах та двох кімнатах в будинку. Шатра та кімнати назвали іменами, пов'язаними з рікою Дніпром, як от: “Одеса”, “Прип'ять”, “Великий Луг”, “Січ”, “Кияни”, “Рось”, “Чайки”, “Рев Дніпра”, “Полісся”, “Канів”, “Дніпрові риби та русалки”, “Козаки”, “Дніп-

рові пороги", "Десна" та "Полтавці".

В тaborуванні цього року взяли участь 52 дівчини і 39 хлопців.

Крім Юних одумівців на таборі були родини членів команди табору та помічників: Марія Коновал з майбутніми одумівцями Олесею і Тарасом, Валя Родак з однорічним Тарасом, Раїса Ліщина з синами Тарасом і Віктором (деякий час був і Леонід Ліщина, який шоферував під час прогулянки до Ніагари) та Леся Гринь з сином Іваном.

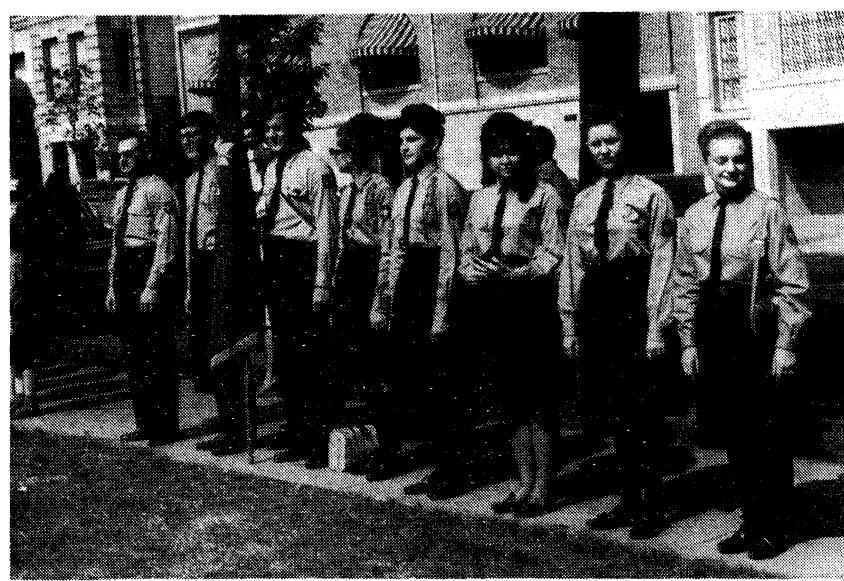
Комендантом табору був Олексій Коновал з Чікаго, а заступниками Петро Родак з Торонто та Галина Бойко з Ніагара Фолс. Бунчужними перший тиждень були Вадим Коржанівський та Маруся Наумчук, другий тиждень Маруся Бойко й Олег Літвінов, а виховниками — Маруся Бойко, Маруся Наумчук, Надя Цибенко, Наталка Мороз, Леонід Сотник, Ярослав Шух, Богдан Грицьків, Леонід Руденко і Василь Коржанівський.

Шатровими були: Леонід Колькін, Михайло Строчук, Андрій Мельник, Григорій Яремченко, Віктор Сірко, Степан Саврук, Гая Гава, Маруся Юрків, Віра Усик, Любі Пістряк, Оксана Руденко, Леся Шліхта, Оксана Кута, Олександер Бритак, Гая Гринь, Любі Кута, Леся Кравчук, Оля Кліменко. Дехто з них був шатровим один тиждень, інші два. В будинкові кімнатнimi були Ніна Данилюк, Ірина Супрун та Ольга Донек.

Найчистішим шатром впродовж двох тижнів було ч. 4. — "Великий Луг", в якому жили хлопці: Григорій та Павло Яремченко, Володимир Тищенко, Дмитро Співак та Борис Камінський, а з шатром дівчат ч. 11 "Канів" в якім були: Віра і Любі Усик, Марія Тупицька та Оля Колькін. Прaporець чистоти під час тaborування здебільшого повівав саме над їхніми шатрами.

На закінчення табору видано друком 8-ми сторінковий журналчик "Таборові новини", який роздано всім учасникам табору. Одна з сторінок — своєрідна, на ній — власноручні підписи всіх учасників табору.

Цього року юні одумівці не нарікали на погоду. Перший

Відділ одумівців із Філадельфії під проводом члена ГУ ОДУМ-у США Євгена Кальмана біля пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, під час вмурювання документів у постамент пам'ятника та передання його під опіку влади 22 травня 1965 року.

тиждень, лише два рази, і то вночі, йшов дощ. Дні були теплі, гарні. Команда табору разом з виховниками щодня обговорювала матеріали, які слідуючого дня мали бути пророблені з юними одумівцями. Впродовж першого тижня на гутірках говорили про структуру ОДУМ-у, уніформу, емблему, прапор, журнал ОДУМ-у "Молода Україна", ГУ та ЦК ОДУМ-у, про річку Дніпро, Запорізькі Січі, одумівські марші та інші пісні. Юних одумівців познайомлено з структурою українського уряду, починаючи з Центральної Ради й кінчаючи Державним Центром УНР, який тепер очолює д-р Степан Витвицький — президент України в екзилі.

З юними одумівцями перепропаджено вправи. У середу 11 серпня відбулося чотиригодинну прогулянку лісами вздовж ріки Шістнадцять миль Крік. У четвер недалеко від шатель влаштовано ватру, на якій виступали дівчата і хлопці. В п'ятницю, 13 серпня відбулися футбольні змагання з членами літніх курсів українознавства Інституту св. Володимира з Торонто, а увечері старші юні одумівці ходили на забаву, влаштовану цими курсами.

На оселю загостив п. М. Якубець з ЕМО. Він показав фільм

їй перевів лекцію на тему, що робити на випадок непримінності, втоплення та як переводити штучне дихання. У суботу молодші юні одумівці змагалися в бігові на віддалі, скок в довжину та височіні. Перші місця, з одного чи й усіх видів змагань здобули: Віктор Сірко (3 перші місця з бігу, скоків в довжину і височіні), Микола Сірко (3), Борис Камінський (3), Маруся Данилюк (1), Гая Грицьків (1), Ірина Супрун (1), Ліда Савер (2), Оксана Кута (2), та Гая Шліхта (1). Другі місця здобули: Роман Конопуд (2), Андрій Мельник (1), Володимир Тищенко (2), Павло і Григорій Яремченко (1), Омелян Мусій (2), Галина Данилюк (1), Соня Заіць (1), Ліда Супрун (1), Ліда Савер (1), Тамара Руденко (1), Гая Артишук (1), Любі Шліхта (1) та Любі Кута (1).

Увечорі комендант табору відвідав інтерв'ю для радіо з Юрієм Поченюком, диктором української радіопрограми "Пісня України" в Торонто. У неділю відбулося спільно з учнями літніх курсів ватру.

Другий тиждень тaborування розпочато поїздкою автобусом та автом до Ніагарського водоспаду. По дорозі зупинилися оглянути шлюзи Велленд Каналу, яким входять до великих озер

Північної Америки океанські кораблі, пам'ятник Брака, цифербллят годинника, який зроблений з тисяч живих різномальорових рослин та квітів, ніагарську гідростанцію, ботанічний сад, еспанський віз на лінвах через Ніагару та Ніагарські водоспади.

Окрім занять, відпочинку, прогулянок, ватр та ін. кожного дня певний час присвячувався купанню в басейні. Від самого початку тaborування функціонувала тaborова пошта, якою опікувалася Маруся Бойко. Юні одумівці радо інформували своїх батьків листами про перебіг життя на таборі.

Член ЦК ОДУМ-у та голова редакційної колегії журнала "Молода Україна" Леонід Ліщина перевів гутірку з юними одумівцями на тему: "Близькавка і грім". Інженер Ліщина працює в галузі високих напруг, тому він дав вичерпуючі інформації та поради про поведінку під час грязі.

Під час другого тижня тaborування збірна футбольна дружина юних одумівців та виховників змагалася із старшими віком курсантами школи українознавства Інституту св. Володимира. Вислід змагань 1:1.

На Спаса до табору завітав отець Ференцій, який відправив

польову Службу Божу в невеличкій церкві на оселі та посвятив садовину. На Службі Божій всі одумівці були присутні в уніформах.

Молодь, як відомо, любить мандри. Щоб зробити прогулянку відмінною від попередніх, її влаштували вночі. Насилу (про заплановану прогулянку не знав ніхто, окрім керівників табору), розбудили о першій годині ранку дівчат, які мали зробити засідку й налякати хлопців, щоб ті не лише любувалися природою, але й дивились і прислухались до всього, що діється навколо. Після вдалої засідки хлопці й дівчата разом прийшли до табору десь біля третьої години ранку. Цю нічну прогулянку закінчили ватрою.

В неділю, 22 серпня Владика Михаїл відправив Службу Божу і поблагословив одумівців на дальшу працю. Владику вітали хлібом - сіллю юні одумівці Лесь Панченко з Гамільтону і Павло Лисик з Ошави. Владика Михаїл зазначив, що про табори Юного ОДУМ-у шириться добра слава в Канаді та США. Після Служби Божої, на якій крім одумівців та курсантів було чимало гостей, відбувся обід, під час якого Владика дав молоді цінні поради.

Офіційне закриття табору від-

булося о 2 годині дня в присутності Владики та великої кількості батьків і старшого громадянства.

Інженер П. Родак висловив подяку батькам за те, що вони прислали дітей на табір, а О. Коновалові та виховникам за віддану працю під час переведення табору. Він також відзначив шатра "Канів" (ч. 11) та "Великий Луг" (ч. 4) за зразкову поведінку та чистоту. Після молитви й відспівання канадського та українського гімнів хорунжі спустили прапори. Потім бунчужні роздали журнальчик "Тaborovi novini" і всі дружньо проспівали тaborовий марш "А ми юні Одумівці". На кінець спортова дружина одумівців перевела відбиванкові змагання з курсантами. Перемогли одумівці.

Під кожним поглядом табір "Дніпро" був успішний. Погода була чудова, програма завдяки проводові табору добра, і таборянин розіхались додому задоволені з піснею:

"Ми бажаєм знов зустрітись
На наступне гарне літо.
Ми щасливі від'їжджаєм,
І добра усім бажаєм..."

АЛЬМАНАХ-ЗБІРНИК ОДУМ-У ГТОВОЙ ДРУКУ

1965 рік є Ювілейним роком ОДУМ-у. З нагоди 15-ліття ОДУМ-у цього року вийде одумівський альманах-збірник. В ньому будуть поміщені статті про працю впродовж 15-ти років ЦК, ГУ ОДУМ-у США і Канади, Юного ОДУМ-у, Виховних Рад та Товариства Одумівських Приятелів, пресу ОДУМ-у, гімн та марш (ноти й текст) ОДУМ-у та біографії іхніх авторів. Далі збірник міститиме матеріали про оселю ОДУМ-у, зустрічі, відкриття пам'ятників Тарасові Шевченкові у Вінниці та у Вашингтоні та участь ОДУМ-у в них.

В одумівському інформаторові будуть поміщені дані про Патрона, прапор, емблему ОДУМ-у, уніформу, переходовий бюст, всі правильники та статути, вимоги до першої та другої одумівської проб, як вести збори та ін. Під рубрикою про виховання одумівського світогляду і характеру увійдуть стислі дані з історії України, географії, культури,

Члени ОДУМ-у, Пласту і СУМА тримають почесну стійку біля до-
мовини блаженної пам'яті генерал-хорунжого Петра Дяченка, ко-
лишнього командира полку Чорних Запорожців армії УНР.
Церква св. Покрови УПЦ. Філадельфія.

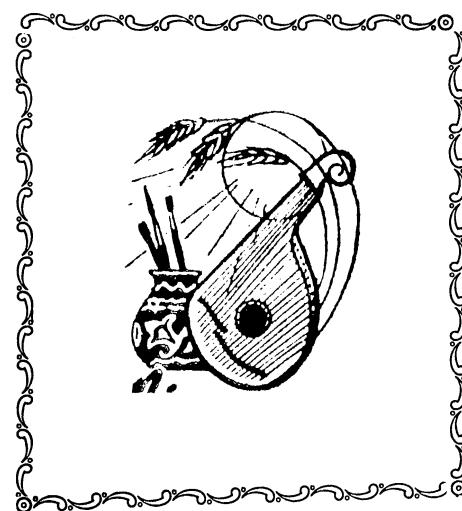
великий герб України, український державний герб, прапор та гімн, історичний календар одумівця та ін.

В альманасі-збірникові належне місце займають статті, переважно одумівців, які порушують проблеми демократії, молоді тут і там — на Україні. Містяться звернення ЦК ОДУМ-у до молоді на Україні передане по радіо, звернення-привіт Івана Багряного та чисельні думки старших про ОДУМ, його діяльність та ін.

Належне місце присвячене діяльності філій ОДУМ-у в США: Чікаго, Сіракюз, Нью Арк, Клівланд, Гартфорд, Бріджпорт Баффало, Нью Йорк, Портленд, Філадельфія, Трентон, Міннеаполіс, Нью Брансвік - Сомерсет, Рочестер, Дітройт, Форт Вейн та Пасейк. В Канаді філіям Торонто, Монреаль Лондон, Вінніпег, Гамільтон, Сен Кетерінс, Ошава, та Ніагара Фолс.

Над опрацьованням матеріалів до альманаху-збірника працювали Євген Федоренко, Василь Пономаренко, Леонід Чудовський, Павло Лимаренко, Василь Коновал, Анатолій Степовий, Іван Праско, Іван Павленко, Іван Дубилко, Петро Стокальський та Дмитро Грушецький. Найбільше труду й часу вклали в альманах Мар'ян Дальний, який підготував альманах до 10-ліття існування ОДУМ-у. (Що альманах не вийшов, це не його вина) та Олексій Коновал, що тепер є відповідальним за збирання матеріалів, їх розміщення та підготовку до друку. Грицько Лень, Анатолій Луппо, а особливо Юрій Горб, допомогли в технічній підготовці матеріалів. При опрацьованні матеріалів порадами допомогли д-р Ярослав Білінський, Марія Євсевська, Юрій Дивнич, Юрій Мартинюк, Микола Швець та інші.

Альманах-збірник ОДУМ-у буде прикрашений сотнями фотографій з усіх галузей одумівського життя, поезією та афоризами.

БАНДУРА

Кобзар... Це слово нерозривно зв'язане з ім'ям великого українського поета Т. Г. Шевченка. У той рік, коли помер великий Кобзар, вийшов у світ тлумачений словник російської мови, складений Далем. У ньому сказано: "Кобзар — бандуррист, скоморох, жебрак, що грає на кобзі, спілій, який співає думи, билини України". Шевченко гордо носив ім'я народнього українського співця.

Коли ж з'явились перші кобзарі на нашій землі? Назви "кобза", "кобоз", "кобуз", зустрічаються в старовинних пам'ятках аж до середини XIII століття. У латино-персидсько-куманському словнику 1303 року є слово "совихеї", що перекладається як "гравець". Кобза була поширенним інструментом у сусідніх з нашою країною народів. Чеські письменники згадують "кобзочку", так само часто, як лютню і гітару. Румунська кобза дуже нагадує лютню. Кобоз одержав право громадянства і в Угорщині. У XVI столітті кобза зустрічається у литовців.

Але по-справжньому народнім інструментом кобза стала на Україні. Українські козаки були нерозлучні з шаблею й кобзою. На жаль, ми не маємо конкретних відомостей про древню українську кобзу. Ми не знаємо, який був її зовнішній вигляд. Чи були у неї три струни, чи, як повідомляється в словниках Далля і Закревського, вісім?..

У середині XVII століття на зміну кобзі приходить бандура. Назва цього інструмента, ма-

бути походить ще від древньо-грецької пандори, під акомпанемент якої співці-рapsоди оспівували подвиги своїх героїв. Безумовно, від тієї пандори не залишилось і сліду, просто у се редні віки був звичай давати новим музичним інструментам назви старовинних. Так з'явилась, скажімо, на Україні ліра. Болгарська пандзура, сербська пандура, еспанська бандурія — все це різновиди струнних інструментів, що нагадують лютню. Вони не були досить оригінальними і поступово зникли.

Інша справа — українська бандура. Українські майстри-бандуристи вдосконалили бандуру. В першу чергу це стосується приструнників — струн, які зберігають свій основний лад незалежно від натиску. Крім того, встановлюється остаточна своєрідна форма корпусу бандури. Збільшується кількість струн. Спочатку їх було сім, пізніше дванадцять, потім двадцять. Сучасна бандура має більше тридцяти струн. Найновіші зразки налічують 12 струн на грифі (баси) і 48 приструнників.

Правда, спочатку не обійшлося без зіткання консерваторів XVII століття: "Славна кобза залинута заради лютні..." Але бандура завоювала все більшу популярність, проте ще довго вона звалася кобзою.

Слава про чудових виконавців-бандурістів докотилася і до Петербурга. Ось що пише діяч академії наук Якоб Штолін у "Відомостях про художества Росії", що вийшли 200 років тому: "Взагалі ця область (Україна) у порівнянні з іншими частинами російської держави відіграє туж саму роль, що Прованс серед інших провінцій Франції. Всі співають, танцюють і грають у цій країні. Найвживаний інструмент — бандура, на якій вмілі українці грають найпрекрасніші польські та українські танці, і звуками якої вони вміють супроводжувати численні, дуже ніжні свої пісні. В результаті того, що дуже багато молодих людей на Україні з особливим старанням навчаються гри на цьому інструменті, здавна бандурістів там багато."

А от рядки з гоголівської "Странної помсти": "В місті Глухові

зібрався народ біля старого бандуриста і вже з годину слухав, як сліпий грав на бандурі... Спочатку повів він про минулу гетьманщину, про Сагайдачного і Хмельницького... Співав і веселих пісень старий, і подивлявся своїми очима на народ, неначе зрячий, а пальці з приладнаннями до них кістками, літали, як мухи, по струнах і, здавалося, струни самі грали..." Історичні думи і веселі пісні про Хому та Ярему, про дворянку, що вийшла заміж за хлібороба, танцювальні й ліричні — такий широкий репертуар кобзарів.

Кобзарі користувалися пошаною і любов'ю. Шевченківський Перебендя "старий, сліпий, — хто його не знає? Він усюди вештається та на кобзі грає..." В одноіменній поемі створений чудовий образ сліпого кобзаря. Перший бандурист, ім'я якого збереглося в записах (1498 р.), — Чурило. Живуть у пам'яті народу імена Андрія Шута, Архипа Никоненка, Гната Гончаренка та багатьох інших. Пісні видатного виконавця минулого століття Остапа Вересая "Втеча трьох братів з Азовської неволі", про "Хведора Безродного", про "Правду" та ряд інших записувалися і вивчалися етнографами та композиторами, в тому числі М. В. Лисенком.

Вже на початку нашого століття В. Г. Короленко пише (оповідання "Ліс шумить"): "Отже і нехитра штука бандура, а як вона у знавця добре говорить. Бувало пробіжить по ній рукою, вона йому все і скаже: як темний бір в непогоду шумить, і як вітер дзвенить у пустому стету по бур'яну, і як суха травин-

ка шепоче на високій козацькій могилі".

У наш час бандуристи користуються заслуженою любов'ю далеко за межами України. Їх професіональні і самодіяльні колективи виступають перед членними слухачами. Ряд консерваторій України випускає бандуристів, продовжувачів славних традицій народних співців — кобзарів.

"Наука і життя"

I "КОБЗАР" I БУКВАР

Наші прадіди навчалися грамоти в початкових школах по церковно-слов'янських книжках — Часослову і Псалтирю. Т. Г. Шевченко називав це навчання "безглаздим тму-мну". Заповітною мрією поета було — створити народну школу, яка давала б учням серйозні знання, плекала в них почуття справедливості, волелюбний дух.

Тимто Шевченко з великим задоволенням зустрів звістку про появу так званих недільних шкіл. Вони були засновані з ініціативи студентства Київського університету спочатку в Києві, а згодом у Полтаві, Чернігові, Кременчуку, Одесі і в багатьох інших містах. Тут мали навчатись переважно неписьменні дорослі. Школи утримувались на добровільні пожертви, а вчителювали безплатно студенти.

Т. Шевченко в листах до М. Костомарова і М. Чалого писав, що необхідно створити для учнів відповідні підручники і взявся сам написати буквар.

Вже тяжко хворий, 1860 року він закінчив роботу над ним.

З побожністю розгортаємо ми

сторінки цього справді унікального видання, яке давно стало бібліографічною рідкістю, прагнемо проникнути в творчу лабораторію письменника-педагога. Всього кільканадцять сторінок, але яку глибину вони осягають.

Ось алфавіт... Здається звичайна річ. Ale в ті далекі часи нелегко було визначити правильні ідейні позиції, щоб створити алфавіт, зрозумілий українському народові.

А ось цифри... Чи місце їм у букварі? Та згадаймо, скільки тоді було неписьменних, для яких буквар був першою і часто — останньою книжкою. Шевченків підручник став першоджерелом усіх наук для селянина.

В тексті його чимало ілюстрацій, народні прислів'їв. Автор включив сюди й краї зразки фольклору, наприклад, "Думу про Марусю Богуславку".

Шевченко невтомно турбувався про розповсюдження "букваря". Він писав до одного з приятелів: "Сьогодні посилаю тобі, Федоте, 1000 букварів і оцю квитанцію. Коло 15 февраля получиши посилку і зроби з нею так, як я тобі писав. Або знайди десять чоловік добрих людей та роздай їм сотні книжечок по 3 крб. сотня. Та, зібравши оті сердешні 30 крб., віддай на воскресну школу".

На утримання недільних шкіл Шевченко хотів також віддати прибуток від продажу другої своєї книжки — щойно перевиданого в той час "Кобзаря".

Вболіваючи за недільних школи, поет збирався створити ще й інші шкільні підручники. — "Лічбу" (тобто аритметику), географію, історію України й етнографію. А щоб вони були доступні біднякові, поет визначив мінімальну ціну — 3-5 копійок.

Урядуючі кола — поміщики й урядовці — вороже поставилися до недільних шкіл і до тих підручників, якими користувались в цих школах.

Особливі нарикання викликав Шевченків буквар. Головне управління цензури дійшло такого висновку: "Отклонить принятие в раздачу "южнорусского букваря" (Шевченко) в виде учебного руководства".

Н. Каленіченко
"Україна"

BLOOR TRAVEL AGENCY

1190 Bloor Street West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 — 535-2136

Подорожування літаком, пароплавом, поїздом, чи автобусом в Канаді і в інших країнах, замовлення готелів, спроваджування своїх, вироблення віз і паспортів, безкоштовні інформації у справі еміграції — все це полагодять Вашою рідною мовою досвідчені власники

ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОДОРОЖЕВОГО БЮРА В ТОРОНТО!

МАРКІЯН КОГУТ | ДАРІЯ ЗАЛОЗЕЦЬКА

З НАУКИ І ТЕХНІКИ

МЕДИЧНІ ЕКСПОНАТИ

На III-ій міжнародній виставці медичного устаткування і обслуговування (Лондон) широко експонувалося електричне обладнання. Великий інтерес викликає високочастотний генератор, який полегшує працю хірурга. Висока частота передається на ніж, і хірург розрізує тканину без жодного зусилля. Користуючись цим апаратом, лікар може зупинити кровотечу без застосування зажимів.

Цікаві й інші апарати, зокрема призначені для лікування серцевих захворювань. Демонструвалися меблі для лікарень, зроблені з легких матеріалів і пластики. Вони дуже зручні: займають мало місця, їх легко пересувати й мити.

Чимало фірм експонували санітарно-гігієнічне устаткування.

Із нових засобів зв'язку слід назвати радіоелектронні установки, які дають змогу операторові тримати зв'язок з усім персоналом лікарні.

ЕЛЕКТРИЧНИЙ ФІЛОЛОГ

Суперечки філологів щодо "Іліади" тривають приблизно стільки, скільки існує сама поема: хто написав її — Гомер чи авторів було кілька! Нещодавно суперечку неждано розв'язала електронно-обчислювальна машина. Американський філолог Джеймс Магдонуг за допомогою обчислювальної техніки дослідив 15693 рядки славетної поеми. Аналіз показав, що поема написана однією людиною.

ВІКОННО ВСЕРЕДИНУ ОРГАНІЗМУ

Новий метод вивчення внутрішніх органів розробили американські дослідники. Вони вставили в грудну клітку піддослідної тварини знеболюючі маленькі пластинки із прозорої пластмаси. Крізь такі "віконця" учени роблять кінозйомку легенів, артерій і вен у процесі дихання тощо.

УЛЬТРАЗВУКОВІ ХВИЛІ ДОСЛІДЖУЮТЬ МОЗОК

Успішне лікування пухлин ставиться на основі всебічного розпізнавання їх. Зараз діагноза можлива тільки при ранньому клінічному обстеженні хворого, але цей метод не цілком надійний.

Японські вчені К. Танака і К. Іто винайшли і розробили новий метод виявлення пухлин мозку за допомогою ультразвукових хвиль. Вони довели, що акустичні властивості нормальної тканини і новоутвореної — різні.

ЗАГАДКА СТАТУЇ ПЕРСЕЯ

В одному з Флорентійських музеїв стоїть бронзова статуя мітичного грецького героя Перселя, який держить в руці голову убитої ним Медузи. Зробив її видатний італійський скульптор Бенвенуто Челліні. Понад чотириста років захоплюються люди цим досконалим витвором мистецтва. Але, мабуть не всі знають, що ця скульптура хоронить в собі надзвичайну таємницю її творця.

Таємницю статуї розгадав, або, вірніше, випадково знайшов в 1914 році італійський антиквар Бенедетті. Він побачив на ній дещо таке, чого не помітили протягом 400 років ані відвідувачі музею, ані його працівники.

Бенедетті випадково звернув увагу на тилову сторону голови Перселя, і перед здивованім антикваром вирисувалось обличчя творця статуї — Бенвенуто Челліні. Шишак шолома Перселя відразу утворює ніс, бокові лопаті — щоки, а волосся, що вибивається з-під шолома — рот і кучеряву бороду скульптора.

Статую Перселя скульптор відлив на замовлення флорентійського герцога Козімо Медічі. Герцог хотів, щоб постать цього героя уособлювала насильствений кінець Флорентійської Республіки, яку він перетворив на свою вотчину.

Живописці й скульптори старих часів, звичайно увічнювали

в своїх твореннях і своє зображення. Знаючи про це, герцог Медічі категорично заборонив скульпторові дотримуватися цього звичаю: статуя Перселя мала прославляти тільки самого герцога.

Але, як бачимо, Бенвенуто Челліні все таки знайшов спосіб обминути заборону герцога.

ЩО ДІЄТЬСЯ В УКРАЇНІ

А комусь байдуже...

Біля Запоріжжя, серед синього Дніпра-Славутича, височить мальовничий, повитий невмирущою славою острів Хортиця.

972 року тут загинув у нерівній битві з печенізькою ордою великий князь Київський — Святослав. В середині XVI століття на острові під керівництвом легендарного козацького ватажка Байди-Вишневецького була заснована перша Запорізька Січ. 1843 року Хортицю відвідав геніяльний син українського народу Тарас Григорович Шевченко.

Громадськість міста дбає про благоустрій, забудову й озеленення острова. Але на жаль, не обійшлося без ложки дъогто.

Навіщо, наприклад, було філіялу Всесоюзного інституту електрифікації сільського господарства тримати на острові поряд з чудовим садом свої тваринницькі фарми?

На мою думку, щоб надалі налагодити упорядкування цього історичного місця, необхідно оголосити його державним заповідником. Час уже подбати і про встановлення на Хортиці пам'ятного обеліска на згадку про поїді, свідком яких був острів.

П. Демиденко
м. Кривий Ріг
"Україна"

З ІСТОРІЇ НАЗВ

ПОЛТАВА

Полтава — одне з найстародавніших міст України. Залишки древніх осель, виявлені археологами на території сучасного міста, свідчать про те, що скитські і слов'янські поселення існували там ще в VII-VI століттях до нашої ери.

Перша літописна згадка про це місто відноситься до 1174 року: "Ігорь... переїхав в росполу Лтави к Переяславлю и побегоша (половці — прим. ред.) весь полон свой пометаше: бягуть бо воевали у Серебряного и Боручі". Під Лтавою тут безперечно розуміється тогоджна Полтава.

Полтава вперше згадується у 1430 році в грамоті великого князя литовського Вітовта. Вважають, що назва міста походить від слів "По Олтава" — річка, біля якої було засновано поселення. Проте це ще остаточно не доведено.

КРЕМЕНЧУК

Час заснування Кременчука невідомий. Вперше він згадується в історичних документах, датованих 1589 роком. Але Карамзін в "Істории государства Российского" розповідає, що у 1559 році загін окольничого Айдашова, який було споряджено для переслідування кримських татар, знайшов місцевість в районі сучасного Кременчука вже заселеною.

Назва міста, як важають, походить від слова "кремінь", який тут часто зустрічається у геологічних відкладеннях.

Письменниця Агата Крісті, яка віддалася за археолога, по любляє казати своїм друзям: "Я найщасливіша в світі жінка: що більше я старіюсь, то більше мене мій чоловік любить і цінує".

—о—

Англійський письменник і філософ Гекслі так висловився про історію: "Вона схожа на м'ясний паштет. Краще не цікавитися, яким чином і з чого він виготовлений".

Левко Ромен. **Жовтосил.** Драматична п'єса. Сторінок 35. Едмонтон. 1965. Видавництво "Славута".

Дмитро Соловей. **Василенко, Мілюков і самостійність України в 1918 р.** Спроба характеристики з нагоди 45-річчя від часу проголошення третього і четвертого універсалів Центральної Ради. Стор. 68. Бібліотека "Ново-го Літопису" ч. 4. Вінніпег. 1965.

Дмитро Соловей. **Вороги й винищувачі культурних вартостей України.** Перегляд деяких фактів і роздуми з приводу них. Стор. 13. Дітройт. 1964.

Дмитро Соловей. **Заселювання міст України колонізаторами.** Стор. 21. Дітройт. 1964.

Людмила Коваленко. **Дві країни.** Новелі. Обкладинка Я. Гніздовського. Видавництво "Ми і Світ". Торонто, Канада. 1965. — Стор. 112.

Петро Марченко. **Весна-весняночка.** Веснянкова феєрія на одну дію. Стор. 16. Видання автограф. Нью-Йорк. 1965.

Олександр Де. **Пісня серця.** Поезії. Стор. 144. Видавництво "Чайка", Лондон, Англія. 1964.

Олександр Де. **Живі легенди.** Поезії. Стор. 144. Видавництво "Чайка", Лондон, Англія. 1965.

КРИЛАТИ ВИРАЗИ

Інші часи — інші пісні

Цей вислів (який зустрічається в дещо відмінній формі ще у французького поета й теоретика літератури Н. Буало в його поемі "Поетичне мистецтво") міститься в XXVII розділі сатиричної поеми Г. Гайне "Атта Троль":

Інші часи, інші птахи!
Інші птахи, інші співи!

(Переклад Лесі Українки)

У сучасній літературній мові цей вислів означає виникнення нових ідей, поглядів і т. ін. під впливом змін у суспільному житті.

Золотий дощ

Вислів походить з міту про Данью, до якої з'явився Зевс у вигляді золотого дощу. Міт про Данью відбитий у картинах Тиціяна, Корреджо, Рембрандта й інших художників.

Сучасний зміст вислову: несподіване багатство.

Корифей

У старогрецькій трагедії — проводир, глава хору.

Переносне значення слова "корифей": хтось видатний, провідна особа в певній галузі науки чи мистецтва, основоположник, засновник чогось.

ВСЯК БУВАЄ

Одного разу Гайнріх Гайне одержав від приятеля великого доплатного листа. У ньому було багато обгорткового паперу і коротенький аркуш, на якому було написано: "Почуваю себе добре. Твій..."

Незабаром на адресу приятеля надійшов важкий ящик, за який довелось заплатити чималі гроші. В ньому лежав камінь і коротенька записка: "Коли я прочитав, що ти почуваєш себе добре, цей камінь звалився з моєго серця. Твій Гайне".

—о—

Якось письменник-початківець приніс рукопис до паризького журналу "Праця". Редактор відмовився друкувати.

— Підтримувати графоманів не буду. Робіть, що хочете, — продавайте гірчицю чи шовкові стрічки, але облиште псувати папір. З вас ніколи не буде письменника. На все добрі!

Обидва співбесідники трохи пізніше згодом стали відомі на цілій світ. Вимогливий редактор звався Жорж Клемансо, "графоман" письменник — Еміль Золя.

У хаті кожного одумівця повинен бути журнал
"МОЛОДА УКРАЇНА"

ПЕРША УКРАЇНСЬКА
ОПАЛОВА ФІРМА
**FUTURE FUEL OIL
LTD.**

& Service Station

945 BLOOR STREET WEST
Toronto — Ontario

24-ГОДИННА СОЛІДНА
І СКОРА ОБСЛУГА!

Чищення і направа форнесів
безплатна.

Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас.

Наши телефони:

Tel. Office: LE 6-3551

Tel. Night: RO 2-9494

*****

*****

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить 4% за депозити.
- Уділяє високі та дешеві позички.
- Асекурює ощадності до 2 тисяч, позички до \$10.000.
- Щоденне і вечірнє урядування.

ВПІШІТЬСЯ І КОРИСТАЙТЕ

З ПОСЛУГ

У КРЕДИТОВОМУ СОЮЗІ!

404 Bathurst St, Toronto

Tel.: EM 3-3994

УСМИХНІТЬСЯ!

Розрада

— Тату, — каже Максимчик, — в задачі, яку ти розв'язав мені вчора, була помилка.

— Та що ти кажеш? От досада!

— Не бери це близько до серця, тату, інші тати теж не могли її розв'язати.

УВАГА!

УВАГА!

Чистимо бесплатно печі (форнеси) і даємо платну цілорічну обслугу нашим сталим відборцям опалової оліви.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В НАС ОЛИВУ

DNIPRO FUEL OIL LTD.

TORONTO —

196 Bathurst Street

Тел.: вдень і вночі: EM 6-6539

HAMILTON —

857 Woodward Ave.

Тел.: вдень і вночі: 549-9634

Користайте також з нашої

БЕНЗИНОВОЇ СТАНЦІЇ при
509 Jane St. — RO 2.1969

*****

*****

ОЩАДЖЕННЯ — важливий засіб виховування молодого покоління

ЗАОЩАДЖУЙТЕ ПОСТІЙНО В

**ФЕДЕРАЛЬНИЙ
КРЕДИТОВІЙ КООПЕРАТИВІ**

„САМОПОМІЧ“

2351 West Chicago Avenue, Chicago 22, Illinois, USA.

HUmboldt 9-0520

4 1/4% ОПРОЦЕНТУВАННЯ ВКЛАДІВ (платне двічі на рік)

УСІ ВКЛАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕНИ ДО ВИСОТИ \$10.000.00.